

Jaarverslag 2016

Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Antwerpen

VK Antwerpen

Prof. Claraplein 1
2018 Antwerpen
tel: 03/230.41.90
fax: 03/230.45.82
e-mail: info@vkantwerpen.be

VK Mechelen

Maurits Sabbestraat 119
2800 Mechelen
tel: 015/20.21.31
e-mail: info@vkmechelen.be

VK Turnhout

Koningin Astridlaan 54
2300 Turnhout
tel: 014/42.22.03
fax: 014/42.18.66
e-mail: info@vkturnhout.be

Voorwoord

Beste lezer,

Wanneer kinderen schokkende zaken meemaken, zoals bijvoorbeeld een klasgenootje dat onder hun ogen aan de schoolpoort in een ongeval betrokken raakt, dan is iedereen terecht erg bezorgd. Men betreft dan psychologen of andere hulpverleners om met de kinderen in gesprek te gaan en hen op te vangen. Er wordt een vervolgtraject afgesproken en de kinderen worden nauwlettend in de gaten gehouden. Bij traumatische gebeurtenissen van grotere omvang, zoals de aanslagen van 2016, doet men een oproep aan traumatherapeuten om zich beschikbaar te houden om slachtoffers en getuigen van het geweld te helpen. Verzekeringen betalen therapie voor werknemers die slachtoffer of getuige zijn van deze of andere geweldincidenten.

Dit staat in schril contrast met kinderen die dag in, dag uit getuige zijn van herhaaldelijk geweld in hun eigen gezin. Als deze kinderen geen breuken, blauwe ogen of andere zichtbare bloeduitstortingen hebben, lijkt de aandacht die men hen geeft bijzonder beperkt. Ook als men over andere vormen van intrafamiliaal geweld bericht, wordt er zelden ingezoomd op kinderen. We lezen krantenartikelen die wijzen op het groot aantal doden door partnergeweld, 162 in 2013 volgens cijfers van het Interfederaal Agentschap voor Gelijke Kansen. Wat we nergens lezen is hoeveel kinderen er in deze gezinnen aanwezig waren. Laat staan wat dit voor hen betekende. Krijgen zij wel de nodige hulp?

Getuige zijn van intrafamiliaal geweld is een internationaal erkende vorm van kindermishandeling. Sinds 2011 registreren de Vertrouwenscentra Kindermishandeling deze vorm van kindermishandeling. Jaar na jaar zien we dat het aantal meldingen in stijgende lijn gaat. Toch blijven het kinderen die het minst onder onze aandacht komen. Mogelijks is dat omdat ze zelf thuis ook proberen onder de radar te blijven. Zo min mogelijk voor last zorgen is vaak hun strategie om in een geweldomgeving te overleven. Maar ook ons taalgebruik zegt veel over hoe ernaar gekeken wordt. We spreken immers vaak over 'huiselijk geweld'. Alsof deze vorm van geweld over iets 'intiems' of 'knus' gaat, wat de woordenboek als synoniem voor 'huiselijk' weergeeft.

De medewerkers van het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Antwerpen (VKA) hebben door de jaren geleerd dat het belangrijk is om, als een kind mishandeld geweest is, ook de broers en zusjes in beeld te krijgen en in een hulpverleningsaanpak te betrekken. Ook voor kinderen die thuis, in hun eigen 'nest', geweld zien, horen en opsnuiven zou onze samenleving zorgzaam oog moeten hebben. De impact van hun ervaringen is immers een bepalende factor in hun individuele en relationele ontwikkeling en bepaalt hun hechtingsstijlen en mogelijkheden.

Het VKA wil de volgende jaren meer zicht krijgen op deze problematiek, de effecten van intrafamiliaal geweld op de ontwikkeling van kinderen. Hoe kunnen we in onze aanpak daar nog beter rekening mee houden? Welke samenwerkingsverbanden zijn helpend, inspirerend en zorgzaam? Hoe kunnen we hulpverlening en bevolking beter sensibiliseren? In hoofdstuk vier van dit jaarverslag schetsen we het begin van onze zoektocht. Ook de samenwerking met onze

partners in het Family Justice Center komt aan bod. Daarnaast geven we nog een overzicht van andere nieuwe inhoudelijke initiatieven en innovatieve projecten. In een continue veranderende samenleving wil het VKA ook haar werking voortdurend afstemmen en actualiseren.

Stef Anthoni

Alg. Directeur VKA

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD

HOOFDSTUK 1: MELDPUNT 1712

HOOFDSTUK 2: CIJFERANALYSE

- 2.1. Inleiding
- 2.2. Meldingen
 - 2.2.1. *Meldingen in 2016*
 - 2.2.2. *Kinderen betrokken in de meldingen*
 - 2.2.3. *Gemelde problematieken*
 - 2.2.4. *De melder*
 - 2.2.5. *Kindermishandeling en echtscheiding*
 - 2.2.6. *Daderschap*
- 2.3. Actieve opvolging door het VKA
- 2.4. Besluit

HOOFDSTUK 3: PREVENTIE, SENSIBILISATIE, VOORLICHTING EN OPLEIDING

- 3.1. Inleiding
- 3.2. Voorlichting en sensibilisatie
- 3.3. Interne vorming en opleiding

HOOFDSTUK 4: NIEUWE INHOUDELIJKE INITIATIEVEN EN PROJECTEN

HOOFDSTUK 5: PROJECTEN IVM LAAGDREMPELIGE TOEGANG IN DE STEDELIJKE AGGLOMERATIE ANTWERPEN EN MECHELEN

HOOFDSTUK 6: BEKNOPTTE GESCHIEDENIS

HOOFDSTUK 7: STRUCTUUR VAN HET CENTRUM

- 7.1. Raad van Bestuur
- 7.2. Algemene Vergadering
- 7.3. Huisvesting

7.4. Logistieke steun

HOOFDSTUK 8: INTERNE WERKING

8.1. Tewerkstelling

8.2. Gevolgde opleidingen en studiedagen

8.2.1. Gevolgde opleidingen

8.2.2. Gevolgde studiedagen

DANKWOORD

HOOFDSTUK 1: MELDPUNT 1712

De Vlaamse Overheid heeft de afgelopen jaren beslist om het melden van alle vormen van mishandeling, dus ook kindermishandeling, anders te organiseren. Het 1712 nummer werd in het leven geroepen als een laagdrempelig advies en hulpnummer bij situaties van mishandeling.

In maart 2012 ging het Meldpunt Misbruik, Geweld en Kindermishandeling 1712 officieel van start. Elke burger kan er gratis terecht voor informatie en advies. Als verdere opvolging of hulp nodig is, wordt er doorverwezen naar andere hulporganisaties en/of naar politie/justitie. Wat betreft hulp bij kindermishandeling kan er dan vanuit 1712 doorverwezen worden naar het VKA. Dit 1712 nummer werd sinds de start in 2012 gepromoot door middel van verschillende mediacampagnes. Daarbij werd gebruik gemaakt van TV spots, posters en folders.

De VK en de CAW kregen de opdracht om 1712 inhoudelijk in hun beider werking, via een samenwerkingsmodel, te ontwikkelen.

In de loop van de evolutie heeft de Vlaamse Overheid beslist om alle provinciale 1712 werkingen op dezelfde leest te schoeien. Er diende geopteerd te worden voor één provinciaal 1712, waarin VK en CAW medewerkers samen instaan voor het opnemen van de 1712 vragen. Als gevolg daarvan is er overeengekomen dat vanaf 1 maart 2014 het CAW Antwerpen samen met het VKA de 1712 lijn 'bemand'. Er wordt samen geïnvesteerd in visieontwikkeling en afstemming, zodat er goede opvang en verwijzing kon gerealiseerd worden. De zorg was en blijft immers om kinderen die mogelijk het slachtoffer zijn van mishandeling te detecteren en de nodige hulp en zorg te kunnen bieden.

De telefoonpermanentie wordt door een CAW of VKA medewerker waargenomen in een beurtroelsysteem. Om de regionale kennis toch te benutten heeft het VKA ervoor gekozen om ook één medewerker uit Mechelen en één uit Turnhout naar dit meldpunt af te vaardigen.

Het meldpunt is bereikbaar op werkdagen van 9 tot 17u. Sinds april 2014 bestaat er ook de mogelijkheid om te mailen naar 1712.

Aantal contactnames met 1712

In 2016 werd 1712 Antwerpen **1094** keer gecontacteerd, waarvan 147 keer per e-mail.

De meest voorkomende problematiek waarvoor contact werd opgenomen is kindermishandeling. Bij 65 % van de gemelde personen (660 contactnames - 871 personen) werd er een vorm van kindermishandeling als problematiek aangegeven.

De belangrijkste melder van 1712 Antwerpen zijn de (stief)ouders (23.7%), gevolgd door het slachtoffer zelf (21.6 % van de oproepen) en in iets mindere mate burens (14.0 %).

In 4.7 % werd 1712 gecontacteerd door professionelen. Deze contactnames zijn niet verder opgenomen in de cijfers vermits hen werd gevraagd om hun vraag rechtstreeks aan het VKA te

stellen. Vanuit 1712 Antwerpen werd er in 24.8 % van de oproepen naar het VK verwezen of aangemeld bij het VKA. In de andere situaties volstond advies of werd er een andere vorm van hulp geadviseerd.

Voor meer informatie over 1712 kan u ook terecht op www.1712.be.

Gezien het opvallend hoog aantal situaties van kindermishandeling bij 1712 werd er op Vlaams niveau beslist om een kindvriendelijke website 1712 uit te bouwen die in de loop van 2016 online is gegaan.

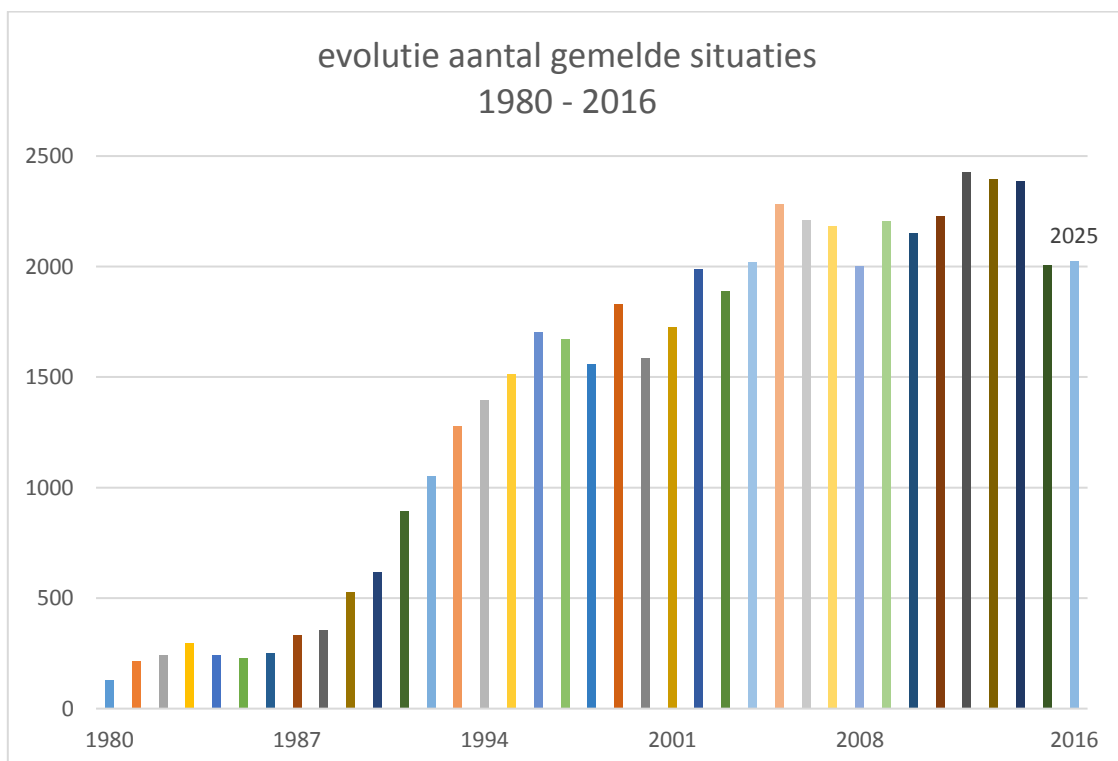
Het luik voor volwassenen zal later een nieuwe versie krijgen.

HOOFDSTUK 2: CIJFERANALYSE

2.1. Meldingen

2.2.1. Meldingen in 2016

Zoals u merkt is het aantal gemelde situaties van kindermishandeling bij het VKA in een lichte dalende lijn. Vermits 1712 Antwerpen ondertussen op kruissnelheid actief is, is dit niet meer dan logisch. Het aantal contactnames op 1712 Antwerpen (zie hoofdstuk 1) over mogelijke situaties kindermishandeling was 660. Indien we dit aantal zouden bijtellen bij de 2025 gemelde situaties op het VKA dan komen we op een totaal van **2685 contactnames** over een vorm van kindermishandeling. Dit betekent een forse stijging van het aantal aanmeldingen kindermishandeling bij de hulpverlening indien we het vergelijken met het aantal aanmeldingen op het VKA sinds het ontstaan van het VKA. Enige nuancering kunnen we daarbij maken, gezien we geen exacte cijfers hebben van het aantal situaties dat vroeger rechtstreeks bij het CAW terecht kwam. Daarvan komen er nu waarschijnlijk ook bij het 1712 Antwerpen terecht. Globaal kunnen we er wel vanuit gaan dat er in de vernieuwde werking meer situaties van kindermishandeling aangekaart worden.

Evolutie aantal meldingen 1980 – 2016

1980: 128	1990: 616	2000: 1584	2010: 2151
1981: 213	1991: 894	2001: 1724	2011: 2230
1982: 241	1992: 1052	2002: 1988	2012: 2429
1983: 295	1993: 1279	2003: 1887	2013: 2396
1984: 242	1994: 1394	2004: 2020	2014: 2385
1985: 227	1995: 1512	2005: 2282	2015: 2008
1986: 253	1996: 1705	2006: 2208	2016: 2 0 2 5
1987: 332	1997: 1673	2007: 2185	
1988: 354	1998: 1557	2008: 2002	
1989: 525	1999: 1832	2009: 2206	

In het arrondissement Antwerpen waren er 1195 meldingen in 2016 (2015: 1192).

Op de antennediensten kwamen er 383 meldingen in Mechelen (2015: 368) en 447 meldingen in Turnhout (2015: 448). Het gaat hier over kleine fluctuaties die terug te voeren zijn op toevallige factoren.

Tijdstip van de melding

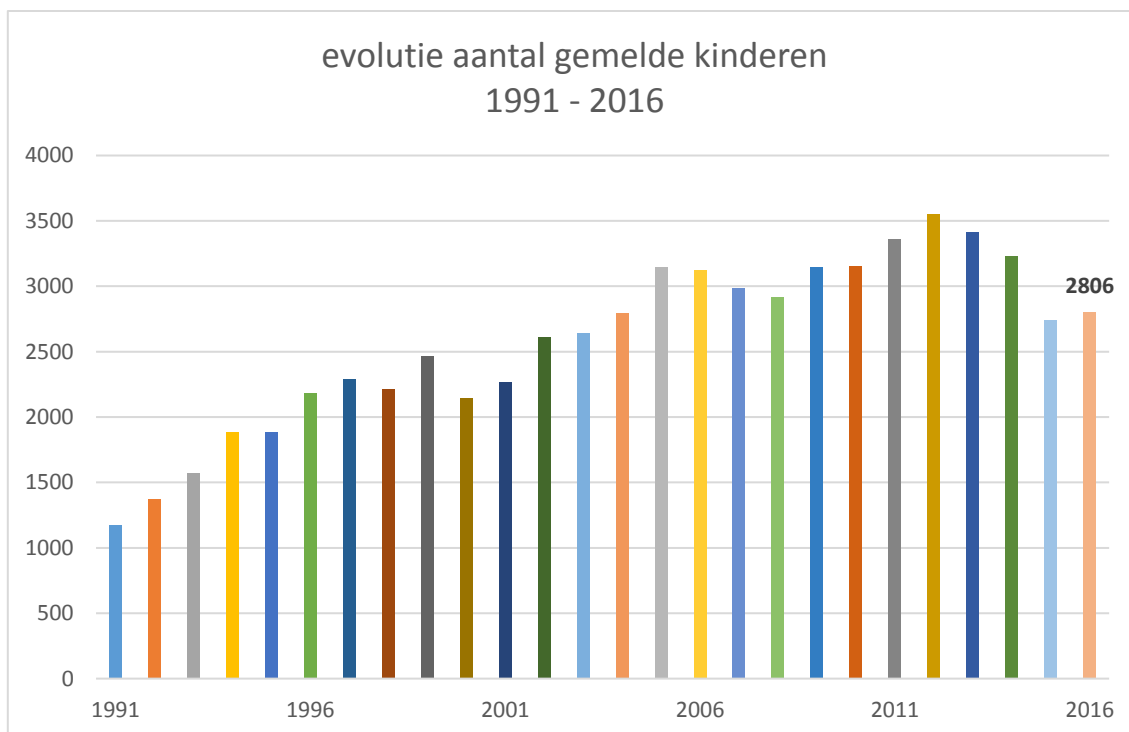
98% van het aantal meldingen gebeurt binnen de kantooruren. Het team van het VKA verzorgt een crisispermanentie buiten de kantooruren. Acute vragen en dringende oproepen kunnen op die manier ook buiten de kantooruren opgevangen worden. Het VKA zet daarvoor het desbetreffende Gsm-nummer op het antwoordapparaat. Via een beurtroolsysteem garandeert het VKA een 24-uurs bereikbaarheid van een hulpverlener van het VKA voor dringend advies. De meeste meldingen (85%) gebeuren eerst telefonisch. Toch komen mensen soms ook naar de dienst om een melding te doen, of om advies te vragen. We zien ook dat 9.3% van de meldingen per e-mail gebeurt (2015: 6.2%).

2.2.2. Kinderen betrokken in de meldingen

Aantal kinderen

De 2025 meldingen hebben betrekking op **2806** kinderen en jongeren. Dit wil zeggen er bijna 8 kinderen per dag gemeld worden, weekends en feestdagen inbegrepen. Het aantal meldingen verschilt van het aantal gemelde kinderen. Het gebeurt immers dat binnen eenzelfde cliëntensysteem meerdere kinderen mishandeld worden. Het aantal waar we het hier over hebben is het aantal dat door de melder wordt gesignaleerd.

In een grafiek weergegeven geeft dit het volgende beeld:

De logica van het aantal gemelde situaties volgend, is het logisch dat we ook hier op het eerste zicht een daling zien. Vele professionelen zijn enkel betrokken op één kind, terwijl burgers veel vaker de ganse context met meerdere kinderen in beeld hebben. We hebben een schatting (het registratiesysteem geeft geen exact cijfer) gedaan over het aantal kinderen dat bij 1712 Antwerpen inzake mogelijke mishandeling is aangekaart. In Vlaanderen waren er per contactname 1712 gemiddeld 1.32 kinderen betrokken. Dit wil zeggen dat dit voor Antwerpen zou gaan over 871 kinderen. Als totaal geeft dit 2806 (VKA) + 871 (1712) = **3677 kinderen** die in de provincie Antwerpen in beeld kwamen inzake kindermishandeling. Ook dit is, net zoals bij de meldingen, een forse stijging. Globaal kunnen we stellen dat door de verschillende mogelijke vormen van toegankelijkheid er over meer kinderen een zorg over kindermishandeling uitgedrukt wordt. Het gaat over 10 kinderen per dag in de Provincie Antwerpen.

Evolutie aantal gemelde kinderen 1991-2016

1991: 1170	1996: 2186	2001: 2265	2006: 3122	2011: 3358
1992: 1369	1997: 2289	2002: 2613	2007: 2988	2012: 3550
1993: 1575	1998: 2210	2003: 2640	2008: 2919	2013: 3418
1994: 1887	1999: 2463	2004: 2794	2009: 3146	2014: 3229
1995: 1885	2000: 2143	2005: 3144	2010: 3149	2015: 2743
				2016: 2806

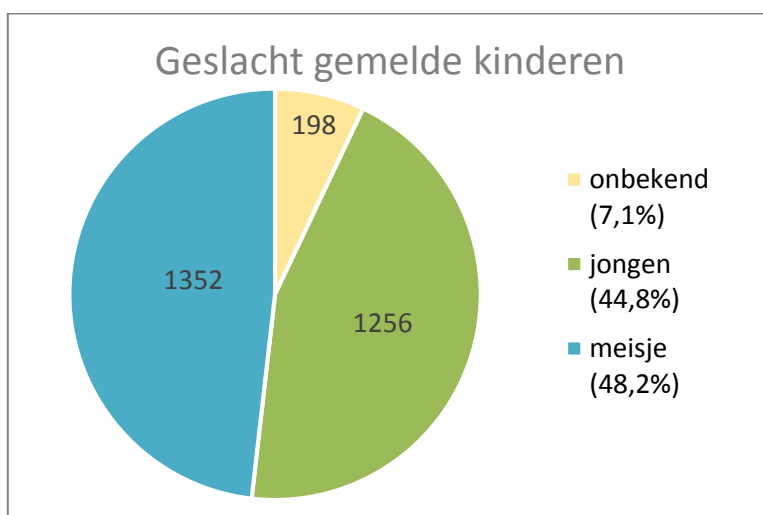
Het VKA werkt ook nog met kinderen die gemeld zijn voor 2016 en waar de hulpverlening zich in 2016 nog verder continueert. U vindt daarover meer gegevens in dit hoofdstuk (2.3.)

Leeftijd van de gemelde kinderen

Leeftijdscategorie	Aantal	% '16	% '15
Ongeboren	8	0.3	0.6
0 - 1 jaar	124	4.4	4.0
1 < 3 jaar	235	8.4	9.6
3 < 6 jaar	484	17.2	15.6
6 < 9 jaar	515	18.4	19.0
9 < 12 jaar	501	17.9	18.1
12 < 15 jaar	489	17.4	15.6
15 < 18 jaar	306	10.9	11.3
> 18 jaar	83	3.0	3.8
Onbekend	61	2.2	-
TOTAAL	2806	100 %	100 %

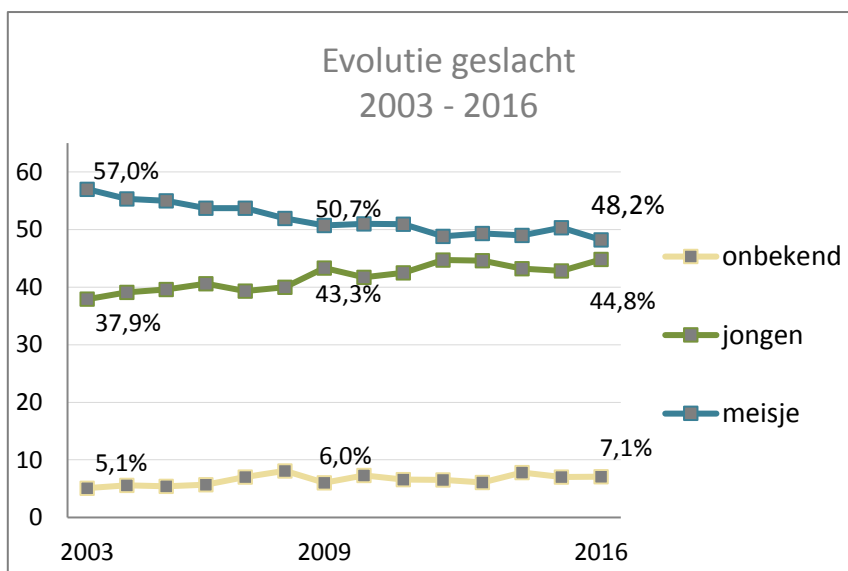
Er is gedurende vele jaren een constante: ongeveer 1/3de is jonger dan 6 jaar, iets meer dan 1/3de tussen de 6 en de 12 jaar en terug iets minder dan 1/3de is tussen de 12 en de 18 jaar. De ongeboren kinderen die gemeld werden zijn meldingen van risicosituaties.

Geslacht van de gemelde kinderen

De grafiek toont de geslachtsverdeling van de gemelde kinderen: 1256 jongens tegenover 1352 meisjes. Vooral de problematiek van seksueel misbruik maakt dat meisjes vaker het slachtoffer

zijn van mishandeling. Doordat er meer aandacht komt op andere vormen van seksueel misbruik, naast incest, lijkt ook deze trend af te nemen. De 'onbekenden' zijn vaak jonge kinderen. Het verschil tussen jongens en meisjes wordt wel elk jaar een beetje kleiner. Dit wordt geïllustreerd in de volgende grafiek.

2.2.3. Gemelde problematieken

De problematiek zoals ze door de melders beschreven werd is de volgende:

Problematiek	Aantal	% '16	% '15	% '14
Lichamelijke mishandeling	635	22.6	19.7	20.2
Lichamelijke verwaarlozing	265	9.4	8.2	10.5
Emotionele mishandeling	326	11.6	13.6	14.8
Getuige van geweld	303	10.8	8.9	7.8
Emotionele verwaarlozing	187	6.7	7.8	9.0
Seksueel misbruik: intrafamiliaal	275	9.8	12.6	9.8
Ander seksueel misbruik	216	7.7	6.9	7.2
Seksueel misbruik: onbekend of het intra of extra is	128	4.6	4.0	4.7
Risicosituatie	299	10.7	10.2	8.6
Andere / onduidelijke problematiek	127	4.5	6.3	6.0
Verwerkingsproblematiek	45	1.6	1.9	1.5
TOTAAL	2806	100%	100%	100%

De problematiek van het aantal meldingen over kinderen die getuige zijn van geweld neemt verder toe. Dit is des te opmerkelijker, omdat ook op 1712 dit een regelmatig gemelde problematiek is. Het geeft aan dat het effect van gezinsgeweld op kinderen stilaan sterker onder de aandacht komt. Op 1712 is er door de samenwerking van VKA en CAW de mogelijkheid gecreëerd om meer samen na te denken over situaties van intrafamiliaal geweld. De deskundigheid van beide organisaties over kindermishandeling en partnergeweld kan hier bij elkaar gelegd worden. Het is alleszins de ambitie van het VKA om op dit vlak deze problematiek nog meer onder de aandacht te brengen. De impact op kinderen van het getuige zijn van geweld wordt al te vaak onderschat. Vaak zijn deze kinderen 'getraind' om zoveel mogelijk onzichtbaar te zijn. Daardoor dreigen ze ook te ontsnappen aan de radar van de hulpverlening en blijven ze al te vaak verstoken van de noodzakelijke zorg. Dat is één van de redenen dat het VKA de volgende jaren extra aandacht aan deze groep wil besteden in zijn werking.

Seksueel grensoverschrijdend gedrag door minderjarigen

Seksueel grensoverschrijdend gedrag door minderjarigen zelf is sinds 2010 een apart geregistreerde categorie. Dit is een subcategorie van seksueel misbruik. Niet minder dan 157 kinderen werden met deze problematiek gemeld. Dit toont aan dat er op dat vlak een taboe doorbroken is. Seksueel misbruik door minderjarigen op minderjarigen wordt meer en meer herkend. Het vraagt een zeer specifieke aanpak, omdat zowel de ontwikkeling van de jonge plegger als de gezinsdynamiek en de ruimere context moet bekeken worden. We zien dit voorkomen in gezinnen en families, maar uiteraard ook in voorzieningen, scholen en andere plaatsen waar jongeren samenleven of veel tijd samen doorbrengen. Meer en meer voorzieningen die met jongeren werken doen op het VKA beroep als zij intern geconfronteerd worden met een mogelijke situatie van seksueel misbruik. Dit komt omdat de alertheid van voorzieningen op dit vlak is toegenomen. Deze situaties vragen oordeelkundige en snelle interventies waarbij er oog dient te zijn voor de slachtoffers en mogelijke andere slachtoffers, pleggers (zeker als het minderjarige zijn, anders dient de samenwerking met justitie gepland te worden), ouders en de medewerkers van de desbetreffende voorziening. De expertise die het VKA op dit vlak ontwikkeld heeft, wordt meer en meer ingeroepen. Deze meldingen verklaren het groot aantal situaties waarbij er geen sprake is van incest.

U kan daarover meer lezen in: Waarheid, durven ... trauma? Seksueel Grensoverschrijdend Gedrag tussen Kinderen en Jongeren. Anthoni S., Vanderstraete I. en Swolfs E. (Red.). Cahiers Seksuele Psychologie & Seksuologie. Uitgeverij Garant. 2014.

Grensoverschrijdend gedrag door minderjarigen	Aantal	% '16	% '15
Incest	46	1.6	1.7
Geen incest	73	2.6	2.0
Onduidelijk of het incest is	38	1.4	1.0
TOTAAL	157	5.6	4.7

2.2.4. De melder

Wie meldt?

Indien nodig kan het VKA de anonimiteit van de melder waarborgen. Als de identiteit van de melder aan de 'gemelden' kenbaar gemaakt wordt, gebeurt dit in overleg met de melder(s).

Overzicht van de meldende instanties

	Aantal	% '16	% '15
Niet-professionele melder			
Buren, kennissen, familie, ouders, pleger, slachtoffer,	415	20.4	24.8
Professionele melder			
Voorschoolse voorziening, schoolse en buitenschoolse voorziening	524	25.9	27.4
Instanties i.v.m. gezondheid, welzijn en bijzondere jeugdzorg	988	48.8	43.4
Instanties i.v.m. justitie	90	4.4	3.8
Onbekend en anderen	8	0.4	0.6
TOTAAL	2025	100 %	100%

De daling van het aantal niet-professionelen die melden zet zich logischerwijs door. Dit heeft natuurlijk te maken met de werking van 1712, die stilaan op kruissnelheid gekomen is. Degenen die daar melden komen vaak niet meer terecht op het VKA en worden dus niet in deze statistiek opgenomen. Met de vernieuwde aanpak zal deze tendens alleen maar versterkt worden. Toch komen er nog altijd 20 % niet-professionele melder op het VKA terecht.

De stijging van aanmeldingen door justitie in vergelijking met de periode voor de werking als gemandateerde voorziening stabiliseert zich. Ondertussen wordt de rol van het VK op dit vlak stilaan bekend zodat ook hulpverleners de weg vinden naar de gemandateerde voorziening.

Ervaring en wederzijdse samenwerking maakt stilaan duidelijk in welke situaties men op elkaar beroep kan doen.

Gedetailleerd geeft dit volgende overzicht:

GEZONDHEIDSZORG	N = 381
Kind en Gezin	39
Huisarts	60
Arts-specialist	44
CGG / privé-therapeut	107
Ziekenhuisarts	79
Ander ziekenhuispersoneel	11
Sociale dienst van het ziekenhuis	33
Andere	8

WELZIJSORGANISATIES	N = 395
OCMW	34
Meldpunt geweld, misbruik en kindermishandeling (712)	79
Centrum Algemeen Welzijnswerk	73
Centrum Kinderzorg en Gezinsondersteuning	37
Child Focus	3
(Eigen) Vertrouwenscentrum kindermishandeling	62
Dienstverlening t.a.v. gezinnen	6
Dienstverlening t.a.v. kinderen/jongeren	10
Dienstverlening t.a.v. personen met een beperking	41
Dienstverlening t.a.v. specifieke groepen (migranten, kansarmen, vluchtelingen, enz.)	15
Buitenlandse dienstverlening	18
Jeugdvereniging/sportvereniging	12
Andere alg. soc. dienstverlening	5

JUSTITIELE INSTANTIES	N = 90
Parket	66
Justitiehuis	1
Jeugdrechtbank	4
Politie (federale, lokale, soc. dienst)	13
Advocaat	1
Andere justitiële instanties	5

SCHOOLESE VOORZIENING	N = 525
Voorschoolse voorziening (kribbe, peutertuin)	26
Gewoon onderwijs	68
Buitengewoon onderwijs	38
Internaat	6
CLB	379
Andere (buiten) schoolse voorziening	8

PRIMAIRE OMGEVING KIND	N = 415
Slachtoffer	10
Moeder van het kind	160
Vader van het kind	67
Moeder en vader van het kind	2
Nieuwe partner van de ouder	19
Andere inwonende	5
Andere niet-inwonende	42
Ander gezinslid	5
Ander familielid	26
Buren, woonomgeving	32
Kennissen	28
Ander persoon uit primaire omgeving	15
Persoon uit omgeving van de dader	4

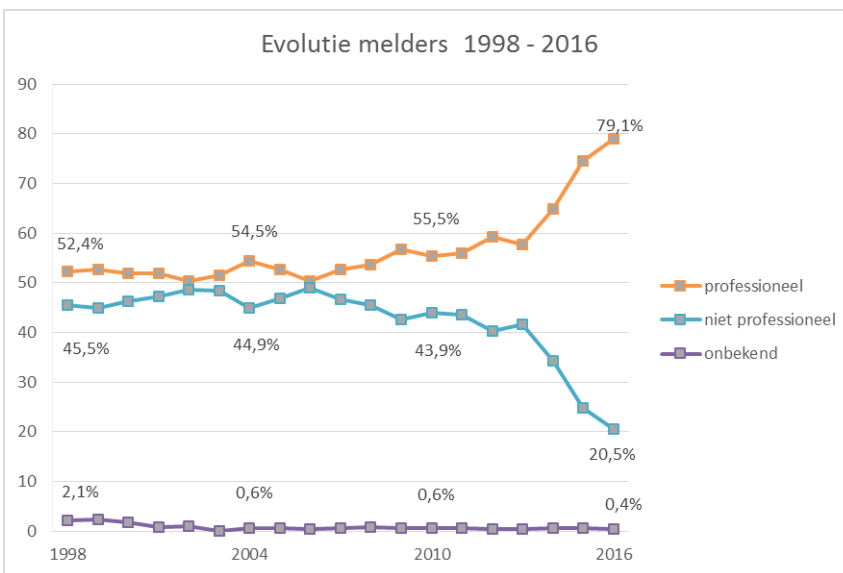
BIJZONDERE JEUGDBIJSTAND	N = 211
OCJ	10
Voorziening plaatsing/begeleiding	110
Niet-residentiële voorziening	86
Sociale dienst bij jeugdrechtsbank	5

ANDEREN EN ONBEKENDEN	N = 8
------------------------------	--------------

Deze tabel geeft de melders weer van 2025 meldingen.

De grote groep melders vanuit vele organisaties is belangrijk. Het bewijst de noodzakelijke alertheid bij alle hulpverleners. Ook de vele meldingen uit de omgeving van kinderen bevestigen dat heel veel mensen hun ongerustheid kenbaar maken. We vinden het erg belangrijk dat mensen hun verantwoordelijkheid opnemen en hun bezorgdheid uiten.

Evolutie melders

De daling van het aantal niet-professionelen die melden zet zich logischerwijs verder. Dit heeft natuurlijk te maken met de werking van 1712, die stilaan op kruissnelheid gekomen is. Degenen die daar melden komen vaak niet meer terecht op het VKA en worden dus niet in deze statistiek opgenomen. Toch komen er nog altijd 20 % niet-professionele melders op het VKA terecht.

De stijging van aanmeldingen door justitie in vergelijking met de periode voor de werking als gemandateerde voorziening is eveneens evident. Ondertussen wordt de rol van het VK op dit vlak

stilaan bekend zodat ook hulpverleners de weg vinden naar de gemandateerde voorziening. Ervaring en wederzijdse samenwerking maakt stilaan duidelijk in welke situaties men op elkaar beroep kan doen.

2.2.5. Kindermishandeling en echtscheiding

In 20.3% van de meldingen van kindermishandeling was er een echtscheidingsproblematiek aanwezig. In tegenstelling tot de algemene indruk die vaak bestaat, merken we hier geen grote verschillen in vergelijking met vorige jaren. (2015: 20.2 - 2014: 20.9 - 2013: 18.6)

Het centrum noteert op het meldingsformulier 'echtscheidingsproblematiek' wanneer men bij de melding merkt dat samen met het vermoeden van kindermishandeling de echtscheidingssituatie zelf ook een rol speelt in de aangemelde problemen. Het gaat hier niet noodzakelijk over recente of actuele echtscheidingssituaties. De psychische impact van een scheiding, zeker voor kinderen, loopt immers niet parallel met de juridische afwikkeling.

Kindermishandeling in echtscheidingssituaties is een zeer complexe aangelegenheid. Vaak is het erg belangrijk om in dit verband de verschillende hulpvragen van elkaar te onderscheiden.

Het VKA overlegt met de betrokken melder en zoekt mee uit met welke vragen hij waar terecht kan. Indien het gaat over juridische vragen (omgangsregeling, onderzoeken voor de rechtbank enz.) verwijst het VKA door naar de hiervoor bevoegde instanties (advocaten, jeugdbrigade, justitiehuis, procureur enz.). Indien het gaat over kindermishandeling en hulpverleningsmogelijkheden kan er, in overleg met de melder, verdere hulpverlening opgestart worden (al dan niet door het VKA zelf). Een belangrijke factor in de slaagkans van verdere hulp is de bereidheid van de verschillende partijen om bij deze hulpverlening betrokken te worden.

In een scheidingssituatie bevinden de kinderen zich altijd al in een zeer kwetsbare situatie. Vaak worden ze dan ook nog eens 'ingezet' om pijnlijke rekeningen te vereffenen. De machteloosheid van deze situaties zet zich verder in de beperkte hulpverleningsmogelijkheden. Het VKA wil ouders wijzen op de invloed op de verdere ontwikkeling van hun kinderen in deze lastige fase.

2.2.6. Daderschap

Daderschap	%'16	% '15	% '14	%'13
Intrafamiliaal	81.0	80.4	80.2	78.5
Extrafamiliaal	9.8	8.2	8.6	11.7
Intra + extra familiaal	1.5	1.4	1.3	1.5
Onbekend/niet van toepassing	7.7	10.0	9.9	8.3

In 81% van de meldingen situeert het daderschap zich binnen de familiecontext. In bijna 10% gaat het over extrafamiliaal daderschap. In tegenstelling tot wat men vaak en graag wil geloven bevindt de dader zich in meer dan 4 van de 5 situaties binnen het gezin of de familie. Het is

opvallend dat situaties met extrafamiliaal ouderschap in de media vaak meer aandacht krijgen. Voor de slachtoffers van intra-familiale kindermishandeling is dit vaak onbegrijpelijk.

2.3. Actieve opvolging door het VKA

Bij een aantal van de gemelde kinderen wordt het VKA verder betrokken bij de diagnose en/of de hulpverlening. Over de kinderen in deze dossiers stelt het VKA zelf, of samen met een andere hulpverlener, een diagnose; d.w.z. het zijn gegevens die door de medewerkers van het centrum opgetekend worden, in tegenstelling tot de gegevens van de meldingen die informatie van de melder weergeven.

In 2016 opende het VK 349 dossiers betreffende 523 kinderen. Er werden ook 251 kinderen in 149 meldingen via de MaNo procedure aangemeld. In totaal werden dus **774** kinderen gemeld waarmee het VKA actief hulpverlenend aan de slag ging.

Daarnaast zijn er nog de openstaande dossiers van vorige jaren. In 2016 stonden er nog 610 dossiers (**1022** kinderen) open die vóór 2016 gemeld waren. Het merendeel gaat over dossiers die in 2015 geopend werden. Het langst lopende dossier dateert van 2007.

	Dossiers gemeld voor 2016 en nog open	Betrokken kinderen
2007	1	2
2008	1	4
2010	7	11
2011	22	33
2012	47	78
2013	100	155
2014	144	248
2015	288	491

In sommige situaties blijft er gedurende jaren een ernstig risico voor nieuwe mishandeling aanwezig. Deze dossiers vragen vaak een vasthoudende coördinatie, evaluatie en follow-up van de geplande en uitgevoerde interventies. Het VKA behoudt, samen met de cliënt en vaak met een veelheid van organisaties, de rode draad in het hulpverleningstraject en biedt ondersteuning in het vinden van het juiste hulpverleningsaanbod. De hulp aan kinderen en hun gezinnen die te maken hebben gehad met kindermishandeling zou niet alleen mogen afhangen van hun eigen vraag, maar als een duidelijk aanbod van de samenleving gedurende geruime tijd moet aangeboden worden. Wij menen dat dit aanbod bij vele organisaties aanwezig zou moeten zijn en de opdracht 'Casemanagement', wat een deelaspect is van ons mandaat als gemandateerde voorziening, behelst ook voor een vorm van zorgcontinuïteit bij zeer complexe situaties.

2.4. Besluit

Het grote aantal meldingen in 2016 (**2025 meldingen over 2806 kinderen en jongeren**) illustreert de bekendheid en de bereikbaarheid van het centrum. Daarnaast waren er via 1712 ook 660 contactnames waar er sprake was van kindermishandeling. Deze contacten hadden betrekking op ongeveer 871 kinderen.

De vele kwetsbare en moeilijke situaties van kinderen en hun families zijn echter niet in cijfers weer te geven. Vaak zijn de teamleden onder de indruk van de moed en de kracht die zij nog vinden om hun situatie te veranderen.

In 2016 was het VKA actief betrokken bij de diagnose en/of hulpverlening van 1796 kinderen.

HOOFDSTUK 3: PREVENTIE: SENSIBILISATIE, VORMING EN OPLEIDING

3.1. Inleiding

Werken met kindermishandeling impliceert meer dan hulp bieden aan het mishandelde kind en zijn gezin (curatieve functie van het VKA).

Een andere belangrijke doelstelling is actief meewerken aan de individuele, professionele en maatschappelijke aanpak van het probleem en het zoeken naar meer structurele oplossingen in onze samenleving (preventieve functie).

Het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling heeft van bij zijn oprichting steeds veel aandacht besteed aan voorlichting, informatie en documentatie. Het behoort niet tot het takenpakket van het VKA om het ruime publiek te sensibiliseren. Deze opdracht wordt o.m. door Kind en Gezin opgenomen. Er wordt wel gekozen voor een selectieve aanpak. Het VKA richt zich tot mensen die beroepshalve met het probleem geconfronteerd worden: hulpverleners, onderwijzend personeel, schoolbegeleidingsdiensten, politie, verpleegkundigen, gezinshelpsters, of studenten die zo'n opleiding volgen, enz.

Als een teamlid van het VKA een voordracht geeft, kan dat algemene of specifieke voorlichting impliceren.

Algemene voorlichting heeft tot doel mensen bewust te maken van het probleem kindermishandeling en van de hulpverleningsmogelijkheden. In deze voordrachten worden de volgende twee aspecten belicht:

- kindermishandeling (definitie, vormen, achtergronden en risicofactoren, gevolgen)
- Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (geschiedenis, filosofie en uitgangspunten, taak en werking)

Deze vormingen worden vaak gegeven in opleidingstrajecten van scholen. Enkele keren per jaar is er ook een 'open' voorlichting voor geïnteresseerden. Deze vorming gaat door op het VKA en de data worden bekend gemaakt via de website.

Bij specifieke voorlichting wordt naast het verstrekken van algemene informatie dieper ingegaan op bepaalde aspecten van kindermishandeling en/of van de hulpverlening bij kindermishandeling. De inhoud van deze voorlichting houdt in zeer sterke mate rekening met de doelgroep.

Er is meer en meer vraag naar opleidingsmodules. Waarschijnlijk heeft dit te maken met een grotere deskundigheid van hulpverleners, die zelf voldoende op de hoogte zijn van de algemene problematiek, maar nood hebben aan verdere opleiding en training. Deze verwachtingen vragen uiteraard veel meer en specifiekere voorbereiding van de teamleden.

Bij de inhoudelijke overlegvergaderingen ligt de doelstelling meer op deskundigheidsbevordering en/of bespreken van samenwerkingsmodaliteiten.

Een andere vorm van *sensibilisatie* gebeurt via de bespreking van concrete situaties van kindermishandeling met rechtstreeks betrokken hulpverleners.

Belangrijke doelstelling hier is het optimaliseren van de hulpverlening, advies, overleg en ondersteuning op langere termijn.

3.2. Voorlichting en sensibilisatie

In 2016 werden volgende voordrachten gehouden of werd er meegewerkt aan volgende informatie-initiatieven:

- 01/02/2016: studenten pedagogisch Vormingsinstituut voor de Kempen
- 03/02/2016: studenten opleiding onderwijs Karel de Grote-Hogeschool Antwerpen
- 22/02/2016: medewerkers CLB Gemeenschapsonderwijs Antwerpen
- 02/05/2016: medewerkers CLB Gemeenschapsonderwijs Antwerpen
- 04/10/2016: studenten lerarenopleiding Thomas More Mechelen
- 14/10/2016: medewerkers VCLB Koepel
- 25/10/2016: medewerkers VCLB Koepel
- 15/11/2016: medewerkers TEJO Brasschaat-Schoten
- 15/11/2016: leerkrachten Vrije basisschool De Luchtballon Mechelen
- 22/11/2016: leerkrachten Freinetschool De Vlindertuin Lille

Voorts werd in 2016 een uitgebreide vorming aangeboden aan Pleegzorg Antwerpen. Alle medewerkers uit de hele provincie werden gevormd in de aanpak van verontrusting en kindermishandeling.

Er werd o.a. geoefend in het spreken met (pleeg)ouders en kinderen rond deze thema's. Daarnaast werd er gewerkt rond de implementatie van hun visie/aanpak in hun organisatie. In 2017 krijgt dit nog een vervolg in een vormingsmoment voor pleegouders.

3.3. Interne vorming en opleiding

Binnen de eigen organisatie is veel kennis en ervaring aanwezig. Gevolgde opleidingen en studiedagen worden door de deelnemers vertaald naar de eigen werking. Om deze kennis uit te wisselen en te verdiepen worden er ook regelmatig interne vormingsactiviteiten en intervisies georganiseerd, dit zowel voor de medewerkers van het VKA als voor medewerkers van alle Vlaamse VK.

Vorming van de medewerkers draagt immers bij aan kwaliteitsvolle zorg, en biedt de mogelijkheid om (ver)nieuw(ende) kennis en inzichten te verspreiden. Deze momenten lenen zich verder om als team stil te staan bij en na te denken over de huidige manier van werken en deze te toetsen aan bestaande literatuur en nieuwe werkvormen. Tenslotte kan het volgen van vorming voor de

individuele medewerkers ook inspiratie bieden en zo een bijdrage leveren om het enthousiasme voor het werk vast te kunnen houden.

In 2016 kwamen tijdens de interne vormingsmomenten verschillende thema's aan bod:

-Sinds 2014 kent het VKA verschillende deelwerkingen, waaronder het uitvoeren van een onderzoek **Maatschappelijke Noodzaak**. Tijdens een vormingsmoment blikten we terug op de ervaringen van de eerste drie jaar m.b.t. de Mano procedure. We besteedden aandacht aan good practices, bogen ons over knelpunten en stonden stil bij verschillen en gelijkenissen in visie en uitgangspunten tussen de reguliere VK-werking en de Mano werking. Conclusies en aandachtspunten werden meegenomen naar de interne werkgroep Mano.

-Sinds verschillende jaren bestaat er een samenwerking tussen het VKA en **Veilig Thuis/CO3**. Veilig Thuis/CO3 betreft een samenwerkingsmodel tussen verschillende diensten en organisaties, waar complexe casussen van Intra familiaal geweld besproken kunnen worden en er gezamenlijk een plan van aanpak opgesteld wordt. De uitvoering van dit plan van aanpak wordt vervolgens opgevolgd door een casusregisseur. Voor complexe casussen, waar gezinnen moeilijkheden ondervinden op verschillende levensdomeinen en hulp en begeleiding op elkaar afgestemd dient te worden, biedt dit overlegmodel heel wat mogelijkheden. Tijdens een vormingsmoment maakte het team kennis met de visie en methodiek van Veilig Thuis/CO3. Er was tevens ruimte voor vragen en debat, en er werd nagedacht hoe er in concrete cases naar elkaar verwezen en met elkaar samen gewerkt zou kunnen worden.

-In het boek 'Slapende Honden? Wakker maken!' Beschrijft Arianne Struik welke ontwikkelingsmoeilijkheden kinderen ondervinden die slachtoffer zijn van **complex relationeel trauma**. Zij beschrijft verder op een toegankelijke en samenhangende wijze waar deze kinderen nood aan hebben, en hoe de hulpverlening met deze noden kan rekening houden in het werken naar individueel en relationeel herstel. Tijdens een intern vormingsmoment werd de inhoud van het boek naar voor gebracht. Parallel kwamen er verschillende cases vanuit de dagelijkse praktijk van het VKA aan bod. Er werd nagedacht hoe het model van Struik in de dagelijkse werking van het VKA inspiratie zou kunnen bieden om op een meer verdiepende wijze met de aangemelde kinderen en gezinnen aan de slag te gaan.

-Tenslotte werd er tijdens een intern vormingsmoment verder gewerkt rond de methodiek **'Energie management'**. Deze methodiek kwam reeds in 2015 aan bod en werd in huis gehaald om samen met de medewerkers en het team na te denken hoe zij binnen de gegeven werkdruk en vaak complexe problematieken, voldoende gezond, en met de nodige energie en enthousiasme, de job van hulpverlener kunnen blijven uitvoeren. Tijdens de vorming van 2016 lag de focus op het behouden van een gezonde energie balans voor de verschillende teams. Er werd nagedacht wat het team nodig heeft om voldoende gezond te blijven, en wat de bijdrage van elk teamlid daarin kan zijn. De bedoeling is alvast om aan de hand van deze methodiek verder te blijven nadenken over een positieve energiebalans in de job bij van de medewerkers en de teams.

HOOFDSTUK 4: NIEUWE INHOUDELIJKE INITIATIEVEN EN PROJECTEN

De problematiek van kindermishandeling brengt veel vragen, emoties en frustraties met zich mee voor hulpverleners. Het blijft een uitdaging om samen met gezinnen en hulpverleners te zoeken naar een betere aanpak, nieuwe samenwerkingsmogelijkheden en manieren om met zoveel onrecht om te gaan. Dat vereist van een VK een open houding om steeds te veranderen en nieuwe ontwikkelingen op de voet te volgen. De balans met de vele aanmeldingen en werkdruk is daarbij een kwetsbaar punt. Die zetten continue druk op de ketel en bemoeilijken reflectie. Een vorm van laboratoriumsubsidie om meer denk- en experimenteerruimte in te bouwen is vooralsnog een gekoesterde droom. Dat weerhoudt het team niet om creatief aan de slag te gaan. Immers, nieuwe initiatieven, experimenten en creativiteit zorgen voor de nodige zuurstof en energie.

4.1. Project: Kinderen getuige van geweld

Gedurende 3 jaar (start najaar 2016) krijgen 2 medewerkers het mandaat om zich te verdiepen in het thema 'Kinderen getuige van Geweld'. Wekelijks reserveren zij 1 dag om dit project uit te werken.

De aandacht gaat in de eerste plaats naar de noden, worstelingen en ervaringen van het VKA team, betreffende bovenstaande problematiek.

In een eerste fase wordt er in de literatuur gezocht naar verdiepende inzichten aangaande dit thema. Gedurende de duurtijd van het project worden er regelmatig teammomenten ingepland waar het de bedoeling is om inspiratie, kennis, vernieuwing en uitdaging in het werken met zulke gezinnen te toetsen en te delen met het ganse team.

De volgende onderwerpen komen in het 1ste werkjaar aan bod:

- De spiraal van geweld en zijn fysiologische, gedragsmatige en emotionele gevolgen
- De gevolgen voor kinderen die getuige zijn van geweld
- Plan van aanpak bij gesprekken op een VK rond partnergeweld en de getuigenissen van kinderen

Daarnaast is er nood om deze thematiek ook ruimer onder de aandacht te brengen. Daarbij zal er niet alleen oog zijn voor een preventieve opzet, maar is het vooral de bedoeling om meer taal en spreekruimte te bieden aan kinderen, jongeren en volwassenen die getuige geweest zijn van intrafamiliaal geweld.

In dat verband is er contact genomen met het productiehuis Geronimo Antwerpen met de bedoeling om een professionele kortfilm te maken. Deze kortfilm zal zich richten tot kinderen en jongeren tussen 8 jaar en 14 jaar, met als thema 'kinderen getuige van geweld'. Er is gekozen voor deze doelgroep omdat het huidige bestaande filmmateriaal niet afgestemd is op deze doelgroep. Deze film kan aangewend worden voor een klasproject met bijbehorende lespakketten. Het is de hoop en de ambitie om tegen het einde van het project een kortfilm in première te kunnen brengen dat dit thema overtuigend verbeeldt.

4.2. Herstelgericht werken en de drie tekeningen methodiek

Waar nadenken en waken over de veiligheid en ontwikkelingskansen van kinderen misschien wel de primaire opdracht is van een VK, lijkt de zoektocht naar verschillende vormen van herstel toch een sterke tweede te zijn. We spreken over verschillende vormen van herstel, want doorheen een hulpverleningstraject op ons centrum staat niet enkel individueel herstel op de agenda. Meer en meer staan we ook stil bij de kracht van relationeel herstel en hoe deze vorm van herstel dan weer een positieve invloed heeft op een individueel herstelproces, en vice versa. Reeds van bij aanvang van een begeleiding laten we kleine klanken horen die cliënten doen vertragen en doen nadenken over hoe de toekomst er eventueel (anders) kan uitzien. Anders en sterker, want dat is waar we naar op zoek gaan.

Hoe kunnen cliënten, ondanks de kwetsuren en de pijn, de daden en de trauma's, er misschien toch toe komen dat ze (individueel en samen) een groeiproces doormaken? Deze vragen en reflecties van het team kunnen resulteren in creatieve initiatieven.

Doorheen de jaren hebben we gemerkt dat het voor cliënten, en kinderen in het bijzonder, niet gemakkelijk is om die woorden te vinden die een adequate uitdrukking geven aan hun binnenkant. En al zeker binnen een herstelgesprek, oog in oog met die andere partij, laaien gevoelens van angst, schaamte en schuld hoog op, waardoor het moeilijk is die emoties die ze hebben ervaren doorheen de voorbije periode, te omschrijven. Het zijn gesprekken die ze liever niet thuis doen, waardoor ze verwachtingsvol in onze richting kijken. Het zette ons aan om op de proppen te komen met een creatief herstelmodel. Dit model biedt zowel een kader aan als een methodiek. Het kader schetst een drietal basisvoorwaarden waar moet aan voldaan zijn alvorens er kan overgegaan worden tot een herstelgesprek: veiligheid, erkenning en plaats geven aan gevoelens van schuld en schaamte. De methodiek die vervolgens wordt gehanteerd binnen het herstelgesprek noemen we de drie tekeningen methodiek. Door middel van drie tekeningen, waar kinderen via metaforen en beelden uiting hebben trachten te geven aan die complexe binnenkanten, wordt er gepoogd om beide partijen opnieuw met elkaar te verbinden. Verbinden door elkaar te laten begrijpen. Begrijpen wat ze hebben doorgemaakt doorheen de verschillende stadia van een herstelcyclus (ten tijde van het misbruik, de onthulling en de huidige situatie – dixit drie tekeningen). We merken na deze herstelgesprekken dat er opnieuw zuurstof ontstaat binnen de relatie. Een slachtoffer wordt opnieuw een persoon en is niet langer een object, een dader wordt opnieuw de grote broer of de vader en is niet langer alleen de persoon die vieze dingen doet. Het zet hun onderlinge positie opnieuw in verhouding. Een destructief pad wordt verlaten en de keuze wordt gemaakt om samen een nieuw verhaal te schrijven.

4.3. Slapende Honden vragen om wakkere hulpverleners

Studienamiddag ter gelegenheid van het 25-jaar bestaan van het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Mechelen

Het taxeren van risico's en inschatten van veiligheid vormt een belangrijke eerste stap in de aanpak van kindermishandeling. Ook tijdens de verdere hulpverlening dient er blijvende aandacht te zijn voor het monitoren van veiligheid.

Omdat het inschatten van veiligheid van groot belang is en blijft bij het hulpverleningsproces, werd het team van het VKA een tweetal jaar geleden bijgeschoold in de methodiek 'Signs of Safety' (SOS). Aan de hand van deze methodiek kunnen hulpverleners, ouders en kinderen heldere en duidelijke veiligheidsafspraken op papier zetten.

Ook op maatschappelijk vlak staat het thema veiligheid hoog op de agenda. De recente aanslagen in Parijs, Brussel en Zaventem hebben geleid tot een groter gevoel van onveiligheid. Het gevaar lijkt achter elke hoek te kunnen schuilen. Beleidsmakers zetten in op het verhogen van waakzaamheid en nemen maatregelen die de veiligheid ten goede moeten komen.

Niettegenstaande het aspect veiligheid op maatschappelijk vlak en met betrekking tot de aanpak van kindermishandeling de nodige aandacht verdient, mogen we de dag van vandaag niet uit het oog verliezen dat de hulpverlening aan gezinnen waar geweld voorkomt, uit méér bestaat dan het installeren van veiligheid alleen. Naast veiligheid is het immers belangrijk om na te gaan welke stressfactoren de cirkel van gewelddadige interacties onderhouden en hoe men op deze vlakken hulp en ondersteuning kan voorzien. Zo kunnen ouders ondersteuning nodig hebben op pedagogisch vlak, of begeleiding om de relatie tussen ouders en kinderen te herstellen. Verder speelt psycho-educatie over de effecten van geweld een belangrijke rol, en, wanneer de schadelijke effecten dat vereisen of klachten blijven aanhouden, dient traumabehandeling voorzien te worden.

Elk kind en elk gezinslid daagt ons als hulpverleners uit om na te gaan waar de krachten zitten en op welke vlakken er moeilijkheden zijn. In de veelheid aan factoren en emoties die een rol spelen, is het niet altijd gemakkelijk om de rode draad doorheen het hulpverleningsproces vast te houden. Kinderen en ouders stellen soms andere vragen dan welke wij als hulpverleners belangrijk vinden, de juiste hulpverlening laat soms lang op zich wachten, of hulpverleningsplannen lijken telkens achter de feiten aan te hollen.

Het boek '**Slapende Honden? Wakker maken!** Een stabilisatiemethode voor chronisch getraumatiseerde kinderen' van Arianne Struik biedt ons inspiratie om binnen de complexiteit en gelaagdheid van geweldsituaties, de verschillende stappen in de hulpverlening, en hun onderling verband, niet uit het oog te verliezen. Struik toont aan hoe het installeren van veiligheid een eerste noodzakelijke stap is, en licht toe welke andere facetten in de hulpverlening aan bod dienen te komen bij het werken met situaties van kindermishandeling. Traumaverwerking kan starten wanneer het geweld gestopt is en er in het dagelijks leven sprake is van voldoende stabiliteit en emotionele beschikbaarheid. Het is belangrijk om als hulpverlener alert en waakzaam te zijn om de kansen op een hersteltraject mogelijk te maken. Tijdens een interne vorming heeft het team zich verder verdiept in dit boek.

De studiedag **‘Slapende Honden vragen om wakkere hulpverleners!’** ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van het VKM, bood een mooie gelegenheid om het denken van Struik onder de aandacht te brengen. Binnen het huidige veiligheidsdenken blijft het immers belangrijk om duidelijk te maken dat enkel het installeren van veiligheid in situaties van geweld niet voldoende is, maar de start is van een verder begeleidingstraject. Een traject van zorg op de vlakken waar het nodig is, kan de veerkracht van kinderen en jongeren vergroten, en kan traumaverwerking mogelijk maken. Barbara Van Blanken, collega en medewerker van Struik, bracht hierover op de studiedag op 26 mei 2016 een boeiend verhaal voor een geïnteresseerd publiek van hulpverleners uit de geestelijke gezondheidszorg en de integrale jeugdzorg. 179 hulpverleners en andere genodigden woonden de studiedag bij.

4.4. Een voorbereidend traject naar een vorm van een Family Justice Center in Antwerpen

In de beleidsverklaring van Minister Vandeurzen, Vlaams minister van welzijn, volksgezondheid en gezin, vinden we de ambitie terug om in deze legislatuur in Vlaanderen van start te gaan met de uitbouw van provinciale Family Justice Centra. Naar Amerikaans model zijn dit centra waar zeer ernstige situaties van intrafamiliaal geweld terecht kunnen. Aan de basis ligt het idee om samenwerking tussen justitie en hulpverlening te optimaliseren. Het is de bedoeling dat er, afhankelijk van de situatie, kan bekeken worden welke aanpak of verschillende aanpakken er nodig zijn. Door een gemeenschappelijke visie te hebben en een gecoördineerde aanpak uit te werken worden er maximale kansen geboden om geweld te stoppen, veiligheid te installeren en herstelgerichte mogelijkheden aan te boren. Een gemeenschappelijke visie en de mogelijkheid van informatiedeling zou moeten instaan voor een veel efficiëntere aanpak. Er doen zich immers te veel situaties van intrafamiliaal geweld voor die jaren aanslepen en waar vele hulpverleners en zorgverstrekkers hun tanden op stuk bijten. Het laat zich raden wat dit voor de betrokken gezinsleden betekent!

In het arrondissement Antwerpen was er in het verleden reeds een experiment rond samenwerking tussen hulpverlening en parket jeugd namelijk ‘het protocol van moed’, waarbij het VKA een actieve rol op zich genomen heeft. Dit experiment kende veel bijval. Het werd stopgezet met een positief wetenschappelijk rapport (Op de Beeck, H., Put, J., Tans, A., Pleysier, S. & Hermans, K.: Samen werken tegen kindermishandeling. Het Protocol van Moed en de grenzen van het beroepsgeheim. Tielt: Lannoo Campus.). Vlaanderen drukte toen de ambitie uit om dit verder in een Vlaams plan te vertalen.

Ondertussen werkten de Provincie Antwerpen en Stad Antwerpen het project CO3 uit. Ook hier was het VKA van bij de start actief betrokken door detachering van onze criminologe. Zeer ernstige situaties van partnergeweld werden daar aangemeld door justitie of hulpverlening om dan in een gemeenschappelijke ketenaanpak opgenomen te worden. Dit pilootproject kent veel bijval en werd stilaan in een minder intense vorm naar de ganse provincie uitgebreid.

In het arrondissement Mechelen ontstond de Korte Keten Aanpak (protocolakkoord in 2013). Het FJC – Veilig Thuis Mechelen start in mei 2017 officieel op. De sedert 2011 bestaande ‘korte keten Mechelen’ is een onderdeel geworden van de FJC werking om de meest complexe dossiers te bespreken met de actoren politie-parket-hulpverlening en vasthoudende hulp af te stemmen en

uit te voeren onder leiding van een casusregisseur. Het VKM neemt deze taak actief mee op en neemt als vaste partner deel aan de tweewekelijkse ronde tafelbesprekingen.

In 2015 werd er ook in het arrondissement Turnhout een eerste stap gezet met de opstart van de K.A.T. (Keten Aanpak Turnhout).

Het is de overtuiging van het VKA dat er in ernstige situaties van kindermishandeling, met inbegrip van situaties van kinderen die getuige zijn van intra familiaal geweld, samenwerking, overleg en afstemming tussen hulpverlening en justitie, tot betere hulp, veiligheid en zorg kan leiden. Zolang hulpverlening en justitie niet beter kunnen afstemmen en samenwerken, zullen er waardevolle mogelijkheden verloren gaan en kinderen in onveilige situaties blijven met onvoldoende ontwikkelingskansen. Dankzij pilootmiddelen van Provincie en Stad Antwerpen kunnen tijdelijk twee extra criminologen aangeworven worden die kunnen bekijken of en hoe er in gemeenschappelijke dossiers van VKA en CO3 en justitie zou samengewerkt kunnen worden. Vermits de tewerkstelling zowel op het parket Antwerpen, het CO3 als het VKA plaatsvindt, biedt dit mogelijkheden om de specifieke noden en werkwijzen van elke werkvorm te doorgronden en op zoek te gaan naar verbindingen. Het streven is om, rekening houdend met de deskundigheid en specificiteit van elke organisatie, alsook met het huidige wettelijk kader, toch te komen tot een gezamenlijke visie en aanpak. Good practices kunnen op deze manier verder ontwikkeld worden, en mogelijke knelpunten met betrekking tot informatiedeling en beroepsgeheim kunnen verder signaleerd worden naar de overheid.

De Stad Antwerpen heeft aan het VKA gevraagd om als contractant voor een team casusregisseurs op te treden. Een bijkomende vraag was om op deze manier een visie te ontwikkelen om ook het kindperspectief nog meer in de CO3 werking in te brengen.

Om tot herstel en traumaverwerking te komen, is er immers meer nodig dan het opstellen van een veiligheidsplan. Onderzoek toont aan dat chronisch relationeel trauma een ernstige hypotheek kan leggen op de ontwikkeling van kinderen. Kennis van de impact van trauma op ontwikkeling, evenals deskundigheid op vlak van inschatten van de noodzakelijke voorwaarden voor individueel en relationeel herstel, is noodzakelijk om in elke situatie te bekijken wat op lange termijn voor de kinderen de beste kansen op ontwikkeling biedt. Vanaf 2016 is er een team van enkele casusregisseurs, ondersteund door een deeltijdse master kinderpsychologie, actief om vanuit dit perspectief rond ernstige situaties van IFG samen te werken. De ervaringen die hierbij opgedaan worden, alsmede de inspiratie van de collega's uit Limburg die ondertussen een soortgelijk avontuur aangegaan zijn, zal meegenomen worden in een verdere beleidsplanning voor gans Vlaanderen vanaf 2017.

4.5. Kinderen Uit de Knel

Ouders die scheiden behoren tot de dagelijkse realiteit van onze samenleving. Deze ouders hebben de verantwoordelijkheid om voor hun kinderen een zorgzame oplossing te zoeken. Vele ouders slagen in deze moeilijke opdracht. Jammer genoeg zijn er echter ook situaties waar de relatiestrijd verder uitgevochten wordt op het hoofd van wat hen het dierbaarst is, hun kinderen. De pijn, ontgoocheling of woede die met een echtscheiding vaak gepaard gaan ontsnapt vaak de kinderen niet. Soms worden ze echt 'het kind van de rekening'. De negatieve effecten op de

ontwikkeling van kinderen kunnen ernstige proporties aannemen, zelfs dusdanig dat men kan spreken van kindermishandeling.

Ook in het VKA worden we de laatste jaren in toenemende mate geconfronteerd met deze complexe situaties. Soms komen ouders, ook na de scheiding, niet los van het conflictueuze relationele patroon dat zich vaak al voor de scheiding aftekende. De strijd wordt vaak na de scheiding verder gezet. Ouders blijven elkaar kwetsen en verliezen uit het oog dat dit de kinderen in een onmogelijke positie brengt. Soms worden kinderen in die mate zelf slachtoffer van de strijd, dat hun situatie wordt aangemeld op het VKA. We zien dan deze kinderen en horen hun vraag: laat onze ouders terug ouder zijn. Ook wij worden echter geconfronteerd met heftige dynamieken en voelen ons vaak even machteloos als de kinderen.

Deze ouders toch aanspreken over hun gemeenschappelijke zorg voor hun kinderen is soms erg moeilijk. Hulpverleners dreigen even machteloos te worden als de kinderen in het gezin. Aan dergelijke gezinsdynamieken kunnen vele redenen aan de grondslag liggen. Hoopvol is alvast dat er methodes ontwikkeld worden die bij sommige erg complexe situaties kansen tot verbetering bieden. Zo werd 'Kinderen Uit de Knel' als methodiek ontwikkeld door Justine Van Lawick en Margreet Visser. Het is een groepsmethodiek waar een aantal conflictueus scheidende ouders en hun kinderen aan kunnen deelnemen. Sessies vinden plaats in groepsgesprekken tussen ouders terwijl parallel hun kinderen gezien worden in een kinderroep. Met steun van de Provincie Antwerpen en onder de aansturing van het Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg 'De Pont' uit het arrondissement Mechelen wordt deze methodiek uitgewerkt in de Provincie Antwerpen. Het VKA wil in een pilootfase deze ontwikkeling volop steunen en had zich geëngageerd om in 2015 één groep mee vorm te geven. Het is onze hoop en betrachting dat deze methodiek zich verder in de Provincie ontwikkelt tot een hulpaanbod waar regelmatig weerkerend beroep op kan gedaan worden. In 2016 zijn we daarom het project blijven ondersteunen.

Door kennis te nemen van en deel te nemen aan het programma 'Kinderen uit de Knel', trachtten we het VKA team te inspireren om elementen vanuit deze nieuwe methodiek mee te nemen en toe te passen in situaties van een vechtscheiding, om op deze manier de kans te vergroten om constructiever met deze situaties aan de slag te kunnen. Zo werden we ons onder andere nog scherper bewust van het belang om de kinderen in de gesprekken met de ouders, letterlijk en figuurlijk centraal te stellen. Deze en andere elementen zullen in het diagnostisch proces de komende tijd stilaan meer vorm krijgen.

4.6. Grens: van toneelstuk naar een boek over seksueel grensoverschrijdend gedrag bij jongeren

In 2015 zette het VKA mee zijn schouders onder het project 'Grens'. In samenwerking met schrijver en acteur Wim Geysen werd er nagedacht over hoe we jongeren meer bewust konden laten stil staan bij thema's als seksualiteit, grenzen en relaties. Het resultaat was een theaterstuk waar op een scherpe, pakkende en indringende manier een situatie van seksueel grensoverschrijdend gedrag (SGG) op de planken werd gebracht. Parallel met deze opvoering werd er eveneens een lessenspakket ontwikkeld door Karel de Grote hogeschool.

Deze bundel kan door leerkrachten gebruikt worden als ruggensteun wanneer er een nabespreking werd georganiseerd met de leerlingen. Het stuk werd aangeboden aan alle middelbare scholen over Vlaanderen en richtte zich op een publiek van 14 jaar en ouder.

Het stuk werd einde 2016 al 15 keer opgevoerd. De scholen die samen met hun leerlingen de voorstelling bekeken, boeken steevast opnieuw. Het triggert hen en doet sommige leerlingen voor de eerste maal spreken over actueel of vroeger seksueel misbruik. Er werd zelfs gerapporteerd over een jongen die na het toneel, in een persoonlijk gesprek met een vertrouwensleerkracht, sprak over hoe hij reeds enige tijd zelf een jonger meisje lastig viel. Deze getuigenissen sterken ons in het geloof dat de dubbele doelstelling van dit project telkens opnieuw wordt behaald. Enerzijds lijken jongeren zelf minder in contact te komen met SGG doordat ze samen de denkoefening maken over hoe seksualiteit te beleven op een fijne, intieme en wederkerige manier. Anderzijds worden de bestaande verhalen van slachtoffers en daders uit de schaduw gehaald en krijgen ze bestaansrecht waardoor er verder mee aan de slag kan gegaan worden. Voor 2017 zijn er nog voorstellingen gepland en zal het toneelstuk ook aan cultuurhuizen aangeboden worden.

In navolging van het theaterstuk transformeerde Wim Geysen ondertussen het toneelstuk tot de roman 'Grens'. Deze 'young-adult' roman, zoals het mooi omschreven wordt, verscheen in het najaar 2016 bij uitgeverij Van Halewyck. Op deze manier wordt er steeds verder gewerkt en nagedacht om de onderliggende boodschap zoveel mogelijk te verspreiden.

HOOFDSTUK 5: PROJECTEN IN VERBAND MET LAAGDREMPelige TOEGANG IN DE STEDELIJKE AGGLOMERATIE ANTWERPEN EN MECHELEN

Zoals U elders in dit jaarverslag leest, wordt ongeveer 25 % van de meldingen gedaan door niet-professionelen. Dit zijn mensen uit de nabije omgeving van een kind (ouders, vrienden, familie, burens, ...). Deze mensen zijn vaak het meest aangedaan of in paniek als ze een vermoeden hebben van kindermishandeling of als ze ermee worden geconfronteerd. Mensen moeten een enorme drempel overwinnen om een officiële instantie in te lichten. Bij mensen die zelf erg kwetsbaar zijn, zoals kansarmen is een vlotte toegankelijkheid van het VKA zeer belangrijk. Kindermishandeling is ernstig, houdt heel wat risico's in en is emotioneel erg belastend. Mensen twijfelen of ze het wel bij het rechte eind hebben en of ze zich niet teveel gaan bemoeien met het leven van anderen. Daarom is een deskundige aanpak vereist. Een snelle en serene reactie kan verder onheil en nodeloze escalatie voorkomen. In dit kader is het erg belangrijk dat het centrum vlot bereikbaar is en dat de eerste opvang en diagnose snel kunnen worden gegarandeerd.

Onze samenleving heeft met de oprichting van de Vertrouwenscentra Kindermishandeling beslist om een hulpaanbod voor deze schrijnende problematiek te voorzien. Slachtoffers hebben 'recht op hulp', daar is iedereen de laatste jaren van doordrongen. De omvang van de problematiek wordt jaar na jaar duidelijker. Dag na dag berichten de media over nieuwe onthullingen. De VK zijn gemandateerd om mensen aan te spreken over vermoedens of zekerheid van kindermishandeling. Dit moet inhouden dat het VK ook een hulpgarantie kan waarborgen. Daarvoor moeten voldoende middelen voorzien worden.

Het is al jaren zo dat de provincie Antwerpen ongeveer 1/3de van het aantal gemelde mishandelde kinderen in Vlaanderen telt. Het arrondissement Antwerpen heeft zelfs 1/5de van het totale aantal meldingen in Vlaanderen. Toch is het criterium 'aantal meldingen' in december 1997 als subsidiecriteria geschrappt door de Vlaamse Regering. Daardoor kwam het VKA nog meer onder druk te staan. De cijfers van hoofdstuk 2 illustreren dat overvloedig.

Het sociaal impulsfonds van de stad Antwerpen werd bereid gevonden om dit probleem mee aan te pakken voor het centrum dat in Antwerpen gevestigd is. Vanaf 1999 konden we aan de slag gaan voor enkele noodzakelijke veranderingen van het centrum. In de SIF-projecten van 2000-2002 werd ook het project van het VKA goedgekeurd.

In de loop van 1999 werd er gezocht naar oplossingen die het best tegemoet komen aan de noden van kansarme melders die beroep doen op het centrum. Na een kritisch onderzoek en grondige evaluatie zijn er twee kernpunten aangeduid: de telefonische bereikbaarheid en de snelheid waarbij mensen een eerste afspraak op het centrum kunnen krijgen.

Dit betekent concreet dat er een extra maatschappelijk assistent kon worden aangeworven waardoor de uitbouw van een permanentiesysteem mogelijk werd. Iedere medewerker krijgt een vast aantal uren permanentie toegewezen zodat er steeds iemand een melding kan beantwoorden.

Het werd door deze SIF-middelen ook mogelijk om een halftijds secretaresse aan te nemen. De organisatie van een vlot onthaal werd hierdoor uitgebouwd. De hulpvragers krijgen nu steeds een administratieve medewerker aan de telefoon. Een continue bezettoon of antwoordapparaat behoort zodoende tot het verleden.

Deze projecten liepen af op het einde van 2002. De Sociaal Impuls Fondsen hielden toen op te bestaan en werden vervangen door het Stedenfonds via het OCMW Antwerpen. We zien aan de huidige cijfers (hoofdstuk 2) dat de noodzaak in de grootstad Antwerpen zich, door het uitgewerkte opvangbeleid, nog pregnanter stelt.

Sedert 2010 geven we een extra invulling van ons stedenfondsproject. Naast het hulpverleningsaanbod bij situaties van kindermishandeling, willen we ook de Antwerpse OCMW-medewerkers optimaal coachen in hun aanpak bij (een vermoeden) van kindermishandeling bij hun cliënteel. Niet alleen een goede samenwerking op dit terrein, maar ook vorming en supervisie zijn belangrijke elementen.

Met de extra middelen die het Stedenfonds en het OCMW ons ter beschikking stelt, zijn we in staat om een professioneler hulpverlening inzake kindermishandeling in onze stad uit te bouwen. Daarnaast verbeteren we ook de coaching van de OCMW medewerkers, alsook de samenwerking tussen het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling en het OCMW.

In het kader van het convenant die in september 2000 werd afgesloten tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Stad Mechelen en het OCMW Mechelen werd een SIF-project erkend. Dit project werd verlengd, doch niet langer betaald met SIF-gelden maar vanaf 2004 met een stadstoelage van de stad Mechelen.

Vanaf 2001 kon dankzij deze middelen de beschikbaarheid verhoogd worden door de aanwerving van een deeltijdse administratieve kracht (administratie en onthaal) en een deeltijdse maatschappelijk assistente. Zo kon de permanentie uitgebreid worden.

Van 2003 tot einde 2006 ontving het VKM € 37.000 van de stad Mechelen voor de uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst *'Toegankelijke en snelle hulpverlening organiseren voor kinderen die aangemeld worden voor kindermishandeling, optimaliseren van het hulpverleningsnetwerk en sensibilisering en vorming'*.

In 2007 werd deze toelage verlengd en geïndexeerd. Vanaf 2008 werd het bedrag aangepast tot 40.000 euro. Vanaf 2014 heeft VKM een samenwerkingsovereenkomst met het OCMW-Sociaal Huis Mechelen. Deze overeenkomst loopt alvast verder tot 2019.

HOOFDSTUK 6: BEKNOPTE GESCHIEDENIS

- 1979 Het NWK - ONE neemt, op vraag van 4 professoren (Prof. Clara UIA, Prof. Geubelle Université de Liège, Prof. Hubinont ULB en Prof. Evrard UCL), het initiatief om 4 pilootcentra 'ter bestrijding en voorkoming van kindermishandeling' op te richten.
- In september 1979 start het Vertrouwensartscentrum 'Kind in Nood' Antwerpen (VAC) als enig Vlaams centrum.
- 1983 Na een experimentele fase van 4 jaar krijgt het VAC Antwerpen als vast onderdeel van het NWK een semi-institutioneel karakter.
- 1987 Uitvaardiging van het Decreet van de Vlaamse Regering (8 juli 1987) dat voorziet in de oprichting van één Centrum voor Hulpverlening inzake Kindermishandeling (CHK) per provincie (2 in Vlaams Brabant).
- Doelstellingen:
- deskundige ondersteuning van hulpverleners
 - hulpverlening coördineren of opzetten
 - sensibiliseren en bewustmaken van hulpverleners, onderwijsmiddens en het algemene publiek
- 1988 Oprichting van de Vertrouwensartscentrum Antwerpen vzw
- Erkenning van het Vertrouwensartscentrum Antwerpen vzw als pilootproject voor 1988, in het kader van de uitvoering van het Decreet van de Vlaamse Regering dd. 8 juli 1987.
- 1989 Feitelijke erkenning van het Vertrouwensartscentrum Antwerpen vzw door Kind en Gezin als Centrum voor Hulpverlening inzake Kindermishandeling in de provincie Antwerpen.
- 1991 Officiële start van de antennedienst 'Kind in Nood' Mechelen.
- 1992 Officiële start van de antennedienst 'Kind in Nood' Turnhout.
- 1997 In een nieuw besluit van de Vlaamse Overheid werden de opdrachten van de VK gheredefinieerd (zie hoofdstuk 3) en werd de benaming van de centra gewijzigd in Vertrouwenscentrum Kindermishandeling.
- 2002 In het kader van het kwaliteitsdecreet kwam er een nieuw besluit van de Vlaamse regering betreffende de erkenning en subsidiëring van de VK. Daarnaast verscheen er ook een ministerieel besluit betreffende de kwaliteitszorg in de VK.

- 2013 In 2013 werd een Mozaïekdecreet goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Daarin staan diverse bepalingen betreffende het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Voor de VK/CAW staat daar de opdracht in betreffende het meldpunt 1712.
- 2013-2014 Het Vlaams Decreet Integrale Jeugdhulp omschrijft ook taken van de Vertrouwenscentra Kindermishandeling. Meer bepaald is de extra opdracht gemandateerde voorziening daarin opgenomen. In 2014 werd het uitvoeringsbesluit bij dit decreet goedgekeurd.

HOOFDSTUK 7: STRUCTUUR VAN HET CENTRUM

7.1. Raad van Bestuur

Leden van de Raad van Bestuur:

Voorzitter: Prof. Dr. P. Van Royen

Leden: Dhr. P. De Caluwé, Dhr. P. De Roeck, Dhr. W. De Smet, Dhr. J. Mampuyts, Mevr. E. Meynen, Dr. K. Norga, Dhr. F. Swennen en Dhr. P. Van Gorp

Raadgevende leden: Dhr. S. Anthoni en Dr. I. Vanderstraete

7.2. Algemene Vergadering

Leden van de Algemene Vergadering:

Voorzitter: Prof. Dr. P. Van Royen

Leden: Dhr. P. De Caluwé, Dhr. P. De Roeck, Dhr. W. De Smet, Dhr. J. Mampuyts, Mevr. E. Meynen, Dr. K. Norga, Dhr. C. Paulus, Dhr. W. Peeters, Dhr. F. Swennen, Mevr. A. Vandekerckhove, Dhr. P. Van Gorp, Dhr. J. Van Steenberge

Raadgevende leden: Dhr. S. Anthoni en Dr. I. Vanderstraete

7.3. Huisvesting

Sinds de start van het VKA in 1979 stelt het OCMW Antwerpen lokalen ter beschikking. Sinds 2001 worden we gehuisvest in totaal vernieuwde lokalen dankzij het OCMW Antwerpen. De bestaande ruimte, met name de oude directeurswoning van het ziekenhuis, werd ontmanteld en er kwam een uitbreiding naar een deel van de achterliggende vleugel. De vernieuwde lokalen zijn voorzien van de nodige moderne infrastructuur (spelkamer, gezinsgesprekkamer, vergaderruimtes en spreekruimtes). Bijzondere aandacht werd besteed aan een kindgerichte sfeer. Ook de toegankelijkheid voor gehandicapten en kinderwagens werd niet vergeten. De Raad van Bestuur besliste om de lokalen in 2008 opnieuw te schilderen. Er werd aandacht besteed om het uitzicht dat bepaald werd door witte muren op te vrolijken met frisse en vrolijke kleuren.

Het VKA is verheugd dat het op de site van het vroegere kinderziekenhuis van Antwerpen gehuisvest is. Op deze manier blijft het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Antwerpen gevestigd op de locatie waar in 1979 de eerste aanzet i.v.m. kindermishandeling in Vlaanderen werd gegeven. Daarnaast is er op deze locatie al een lange traditie van hulp voor kinderen die nu door ons centrum wordt verder gezet.

Gezien de vernieuwde bouw op de site van het vroegere kinderziekenhuis staat, diende er ook een naam aan het nieuwe plein gegeven te worden. Het VKA is bijzonder verheugd dat er, op voorstel van ons centrum, werd gekozen om dit plein het Prof. Claraplein te noemen naar de stichter van het VKA en als eerbetoon aan Professor Dr. R. Clara voor zijn pioniersrol op het vlak van kindermishandeling. Het VKA blijft dus op dezelfde locatie gehuisvest maar heeft nu als adres: Prof. Claraplein nr. 1.

De antennedienst VK Mechelen is gehuisvest in aangename lokalen van het vroegere 'moederhuis' van Mechelen. In de loop van 2004 heeft de Stad Mechelen deze lokalen helemaal gerenoveerd en kindvriendelijk opgeknapt. In de site van het vroegere 'moederhuis' zijn er naast het VK Mechelen nog meerdere andere kindgerichte organisaties aanwezig. CAW Boom Mechelen Lier heeft nu in deze gebouwen zijn intrek genomen. We kijken uit naar de nieuwe samenwerkingsverbanden die dat ongetwijfeld kan opleveren.

Einde 2006 is er in Turnhout een pand aangekocht om de antennedienst VK Turnhout te huisvesten. Dit pand werd in 2007 verbouwd in samenwerking met Kind in Nood Kempen en met de steun van het Provinciebestuur Antwerpen. Vanaf begin 2008 werd het in gebruik genomen. Net als op de andere locaties werd er extra aandacht besteed aan een kindvriendelijke accommodatie die alle noodzakelijke elementen voor een goede werking bezit.

U kunt ons een virtueel bezoek brengen via onze website www.vkantwerpen.be. Op die manier kan u een kijkje nemen in onze gebouwen en kunnen kinderen vooraf al kennismaken met onze werking.

7.4. Logistieke steun

Het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Antwerpen krijgt logistieke steun van de Universiteit Antwerpen.

HOOFDSTUK 8: INTERNE WERKING

8.1. Tewerkstelling

Teamleden in 2016

Aerts Vicci (maatschappelijk assistente)	5/10
Anthoni Stef (psycholoog-seksuoloog)	10/10
Aubry Jill (bachelor orthopedagogie)	8/10
Bervoets Lien (bachelor orthopedagogie) antenne Turnhout	8/10
Buyse Pieterjan (criminoloog) CO3	8/10
Claes Nancy (administratief medewerkster) antenne Turnhout, uit dienst november	5/10
Claes Sofie (maatschappelijk assistente) antenne Turnhout	7/10
Cleeren Stien (maatschappelijk assistente) antenne Mechelen	10/10
Conderaerts Inès (criminologe) CO3 in dienst vanaf 15 februari	10/10
Croes Anita (sociaal readaptatiewerkster) antenne Mechelen	9/10
De beuckelaer Marina (psychologe)	5/10
De Bie Annelies (bachelor psychologie) in dienst vanaf 15 februari	10/10
De Maegt Geert (administratief medewerkster)	8/10
De Sterck Stein (psycholoog)	8/10
Destoop Tine (criminologe)	7/10
Detavernier Bieke (psychologe)	6.5/10
D'Hollander Ann-Sofie (psychologe) in dienst vanaf 13 juni	10/10
El Bouazati Sofian (bachelor psychologie) in dienst van 26 januari tot 29 april	6/10
Goessens Julie (psychologe) in dienst vanaf 5 april	10/10
Hermans Veerle (administratief medewerkster)	5/10
Huybrechts Tinne (maatschappelijk assistente) antenne Mechelen	9/10
Lamens Annelies (criminologe) CO3	10/10
Lujan Gabarda Taïs (bachelor orthopedagogie) CO3 in dienst vanaf 15 februari	10/10
Peeters An (administratief medewerkster) 50% Antwerpen, 50% Turnhout in dienst vanaf 1 december	10/10
Proost Griet (maatschappelijk assistente) antenne Mechelen	10/10
Renty Silke (psychologe) CO3 in dienst van 7 maart tot 21 april	10/10
Scheers An (bachelor orthopedagogie)	10/10
Simons Eline (bachelor toegepaste psychologie)	8/10
Sweere Ilka (psychologe)	8/10
Swolfs Els (bachelor orthopedagogie) antenne Turnhout	8/10

Thys Tessy (psychologe)	8/10
Timmermans Magali (bachelor psychologie) in dienst vanaf 15 februari	10/10
Tiebos Kirsten (administratief medewerkster) 40 % Mechelen, 50% Antwerpen	9/10
Van Bavel Dorien (maatschappelijk assistente) antenne Turnhout	10/10
Vanderstraete Inge (kinderpsychiater)	6/10
Van Doninck Sofie (maatschappelijk assistente) antenne Turnhout	8/10
Van Looveren Anja (psychologe)	5/10
Vercruyssen Eric (kinderarts/vertrouwensarts)	7/10
Vromans Shauni (maatschappelijk assistente) antenne Turnhout in dienst vanaf 1 juli	5/10
Wendelen Wendy (maatschappelijk assistente) CO3 in dienst vanaf 22 februari	10/10
Weustenraad Bart (maatschappelijk assistent)	10/10

- In het kader van de ondersteuning voor de grootstedelijke problematiek Antwerpen (zie hoofdstuk 5) worden er sinds 1999 dankzij middelen van het stedenfonds OCMW Antwerpen medewerkers (1,5FT) tewerkgesteld: Geert De Maegt en An Scheers/Jill Aubry/Magali Timmersmans.
- In het kader van de Samenwerkingsovereenkomst tussen de stad Mechelen en het Steuncomité Vertrouwenscentrum Antenne Mechelen (zie hoofdstuk 5) worden er 2 mensen deeltijds tewerkgesteld: Kirsten Tiebos en Tinne Huybrechts.
- In het kader van de samenwerking Kind in Nood Kempen wordt Sofie Van Doninck (30%)/Sofie Claes (maatschappelijk assistente) (70%)/Shauni Vromans (50%) tewerkgesteld op de antennedienst Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Turnhout. De werkgever is Kind in Nood Kempen vzw.
- In het kader van de samenwerking met CO3 (Cliënt Organisatie uit 3 organiserende partners: bestuur, politie en parket en zorg-hulpverlening) stellen het provinciebestuur Antwerpen en de Stad Antwerpen middelen ter beschikking om de samenwerking met justitie en de aandacht voor kinderen in CO3 dossiers uit te werken.

8.2. Gevolgde opleidingen en studiedagen

8.2.1. Gevolgde opleidingen

Het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling wordt meestal geconsulteerd als het gezin in een crisis verkeert. Belangrijk hierbij is dat het VK zo snel mogelijk een juist en volledig beeld krijgt van het gezin, het sociale netwerk en van de schade die aangericht is bij het kind in kwestie. Een correcte diagnose van de situatie kan enkel verkregen worden door het traumatische gebeuren (mishandeling, verkrachting, ...) te plaatsen binnen de gezinscontext en binnen de totale persoonlijkheidsstructuur van het kind.

Meer en meer wordt het VK-team geconsulteerd door andere hulpverleners en psychotherapeuten met de vraag om deskundig advies bij het stellen van de diagnose van kindermishandeling en seksueel misbruik. Als dit vermoeden op het VK bevestigd wordt, gaat het VK samen met de adviesvrager zoeken naar de gepaste aanpak, interventiestrategieën en therapeutische methodes.

Hulpverleners komen naar het VK met de meest complexe en uitzichtloze situaties - de andere lossen ze zelf wel op.

Om aan al deze verwachtingen te kunnen blijven voldoen, is het noodzakelijk dat de teamleden zich voortdurend, zowel diagnostisch als therapeutisch, bijscholen.

Vicci Aerts volgde de opleiding “Contextuele Therapie” bij het Vormingscentrum ‘Leren over Leven’. Zij volgde eveneens de opleiding “Systeemtheoretische psychotherapie” op de Interactie-Academie te Antwerpen.

Stef Anthoni volgde de opleiding “Partnerrelatietherapie met inbegrip van seksuele therapie” aan het Communicatiecentrum te Lovenjoel, de opleiding “Algemene Systeemtherapie” aan de Interactie-Academie te Antwerpen, de opleiding “Directieve- en Hypnotherapie” georganiseerd door de VATHYP (Vlaamse Vereniging Autogene Training en Hypnotherapie), de “Voortgezette opleiding Gezinstherapie” bij Feelings & Context en een korte opleiding “Werken met jonge daders van seksueel misbruik” bij de polikliniek Dr. van der Hoevenstichting. Hij volgde eveneens een opleiding “EMDR” bij het BIPE.

Jill Aubry volgde “Initiatie in systeemtheoretisch denken” in de Interactie-Academie te Antwerpen en momenteel volgt zij daar de opleiding “Systeemtheoretische psychotherapie” eveneens in de Interactie-Academie te Antwerpen

Nancy Claes volgde “Word” bij WEB te Turnhout, “Access” en “Excel” bij de VDAB.

Sofie Claes volgt de opleiding “Systemisch Counselor” bij Rapunzel te Diest

Anita Croes volgde de opleiding “Familie- en systeempsychotherapie” aan het I.P.P.R. en eveneens “Systematische Individuele Begeleiding” aan de Interactie-Academie te Antwerpen. Zij volgde ook een kortdurende opleiding rond “Werken met jonge daders van seksueel misbruik” bij polikliniek Dr. van der Hoevenstichting en “Daders en slachtoffers” aan de Educatieve Academie Berchem.

Marina De beuckelaer volgde de opleidingen “Kinderpsychotherapie op Client-centered basis” bij SPOK te Nederland, “Systeemgerichte hulpverlening” bij de Interactie-Academie te Antwerpen, “Psychisch welbevinden van dove en ernstig slechthorende kinderen en volwassenen” aan de faculteit der Sociale Wetenschappen aan de Katholieke Universiteit van Nijmegen, “Relaxatietechnieken bij kinderen op psychodynamische basis” te Destelbergen en “Seksueel misbruik bij kinderen en volwassenen” bij Kern te Sint-Niklaas.

Geert De Maegt volgde “Word”, “Access” en “Excel” bij de VDAB.

Stein De Sterck volgde de opleiding “Systeemtheoretische psychotherapie” op de Interactie-Academie te Antwerpen. Hij heeft ook “Motivatatiebevordering als centrale methodiek bij werken

binnen een verplicht kader” bij ITER, centrum voor daderhulp te Brussel gevolgd. Daarnaast volgde hij de “Voortgezette Opleiding Gezinstherapie” van de K.U.Leuven

Tine Destoop volgde de opleiding “Contextuele Therapie” bij het Vormingscentrum 'Leren over Leven' en “Psychopathologie en DSM” bij VSPW te Gent en eveneens “Bemiddeling en Mediation: op weg naar erkenning als bemiddelaar” op de Interactie-Academie te Antwerpen

Bieke Detavernier volgde de opleiding “Postacademische Vorming in de Psychotherapie” (optie Kinderpsychotherapie) aan de K.U. Leuven. Daarnaast volgde zij de “Voortgezette Opleiding Gezinstherapie” van de K.U.Leuven

Veerle Hermans volgde “Word”, “ Access”, “Outlook” en “Excel” bij de VDAB, zij volgde eveneens “Basistraining Sociaal Recht” bij SD.

Tinne Huybrechts volgde een kortdurende opleiding “Hulpverlening na Seksueel Misbruik” gegeven door Carla Wingender en de opleiding “Familie- en systeempsychotherapie” aan het I.P.P.R.

An Peeters volgde de opleiding Medisch secretariaat aan het CVO Turnhout en Bedrijfsbeheer KHK Kempen

Griet Proost volgde de opleiding “Contextuele Therapie” bij het Vormingscentrum 'Leren over Leven'.

An Scheers volgt de opleiding “Systeemtherapie” bij IPPR te Mechelen

Eline Simons volgt momenteel de opleiding “Systeemtheoretische Psychotherapie” in de Interactie-Academie te Antwerpen

Ilka Sweere volgt de Postgraduaat Opleiding Psychotherapie aan de Universiteit Antwerpen

Els Swolfs volgde de opleiding “Systeemtheoretische Psychotherapie” in de Interactie-Academie te Antwerpen en eveneens bij de Interactie-Academie de opleiding “Ontwikkelingspsychologie”

Kirsten Tiebos volgde de opleiding “Basis sociaal Recht” bij Acerta

Tessy Thys volgde de opleiding “Gedragstherapie” bij de Vlaamse Vereniging voor Gedragstherapeuten, de opleiding “Autogene training en relaxatietherapie” bij VATHYP, het postgraduaat “Relatie- en gezinstherapie” in Communicatiecentrum Lovenjoel, het postgraduaat “Psychoanalytische therapie” aan de KU Leuven, de Goldsteintherapie “Sociale vaardigheidstraining” bij Max Beeckers en “Validation Therapie” aan de Katholieke Vlaamse Hogeschool Antwerpen. Zij volgde ook de opleiding “Kinder mishandeling en Traumasystemen” in het Vertrouwenscentrum Leuven en “Bemiddeling bij familiale zaken” in de Interactie-Academie te Antwerpen

Inge Vanderstraete volgde de opleiding “Relatie- en gezinstherapie” bij Kern in St.-Niklaas en “Leiding geven en samen werken in de hulpverlening” bij VZW Rapunzel te Diest

Sofie Van Doninck volgde de opleiding “Contextuele Hulpverlening” bij Kern in St. Niklaas

Anja Van Looveren volgde de “Eenjarige academische Basisopleiding in de Ontwikkelingsgerichte en Experiëntiële Psychotherapie ten behoeve van Kinderen en Adolescenten” en de specialisatieopleiding “Ontwikkelingsgerichte en experiëntele Kinder- en Jeugdpsychotherapie” aan de Universiteit Gent en “Creatieve systeemtherapie en –begeleiding voor kinderen, volwassenen, gezinnen en koppels” bij VZW Rapunzel te Diest

Eric Vercruyssen volgde de opleiding “Systeemtheoretische Psychotherapie” en “Hulpverlening aan kinderen en jongeren in individuele setting” bij de Interactie- Academie te Antwerpen. Verder volgde hij de opleiding “Kinderartsen en kindermishandeling” bij WOKK in Nederland. Hij behaalde ook de “Erasmus Mundus Master in Bio-ethics” aan de KU Leuven en KU Nijmegen.

Bart Weustenraad volgde de opleiding “Algemene Systeemtherapie” bij de Interactie-Academie te Antwerpen, een korte opleiding “Werken met jonge ouders van seksueel misbruik” bij de polikliniek Dr. van der Hoevenstichting en de “Voortgezette Opleiding Gezinstherapie” bij Feelings en Context.

Alle teamleden werken verder aan hun permanente vorming door het bijwonen van studiedagen en workshops.

Intervisie

Bart Weustenraad, Bieke Detavernier, Anja Van Looveren, Vicci Aerts, Jill Aubry, Stein De Sterck, Els Swolfs en Inge Vanderstraete maken deel uit van verschillende intervisiegroepen.

Andere medewerkers die een langdurige therapieopleiding volgen maken ook deel uit van intervisiegroepen tijdens hun opleiding.

8.2.2. Gevolgde studiedagen

Eén of meerdere teamleden volgden in 2016 onderstaande studiedagen:

- 17/02/2016: ‘1712-dag voor kinderen en jongeren’ te Brussel, georganiseerd door Departement Welzijn
- 22/02/2016: ‘Introductiedag cultuursensitieve zorg’ te Mechelen, georganiseerd door Agentschap integratie en inburgering Stad Mechelen
- 11/03/2016: ‘Adolescenten, autisme en seks: (g)een reden tot zorg’ te Tilburg, georganiseerd door Tilburg University
- 17/03/2016: ‘At the Crossroads: Future Directions in Sex Offender Treatment: Can we teach those kids to dance’ te Antwerpen, georganiseerd door Thomas More Hogeschool Antwerpen
- 18/03/2016: ‘Females who sexually offend’ te Antwerpen, georganiseerd door Thomas More Hogeschool Antwerpen

- 24/03/2016: 'Het Jong Zot: Psychotische fenomenen in de adolescentie' te Kortenberg, georganiseerd door De Kade: adolescentenafdeling van UPC-KUL campus Kortenberg
- 19/04/2016: 'Vormingsmoment Positieve heroriëntering' te Mechelen, georganiseerd door De Aanzet
- 25/04/2016: 'TRE-Tension releasing exercises' te Leuven, georganiseerd door Vormingscentrum Impuls
- 10/05/2016: 'De familierechtbank van naderbij bekeken, wat kan zij betekenen voor intrafamiliaal geweld?' te Gent, georganiseerd door Hart tegen Geweld
- 10/05/2016: 'Slachtoffers van seksueel geweld: van aangifte tot herstel' te Antwerpen, georganiseerd door Thomas Moreschool
- 11/05/2016: 3daagse opleiding 'Signs of Safety' te Gent, georganiseerd door Jongerenwelzijn
- 17/05/2016: 'Familie van kinderen met psychische problemen' te Antwerpen, georganiseerd door ZNA UKJA
- 20/05/2016: 'Omgaan met verontrusting: een gedeelde zorg' dag 1 te Antwerpen, georganiseerd door de WVG. Vlaanderen
- 30/05/2016: 'Juridische positie van minderjarigen als ouders uit elkaar gaan' te Leuven, georganiseerd door Kinderrechtswinkel vzw
- 02/06/2016: 'Geheugenvertekeningen bij slachtoffers en getuigen van seksueel misbruik' te Antwerpen, georganiseerd door het Universitair Forensisch Centrum
- 03/06/2016: 'Hechten met zorg(en): psychoanalytische psychotherapie en gehechtheid' te Kortenberg georganiseerd door VVPT
- 10/06/2016: 'Omgaan met verontrusting: een gedeelde zorg' dag 2 te Antwerpen, georganiseerd door WVG Vlaanderen
- 13/06/2016: "tZitemzo....met minderjarigen en politie' te Leuven, georganiseerd door Kinderrechtswinkel
- 25/06/2016: 'Studiedag naar aanleiding van 25 jaar VK Mechelen', te Mechelen georganiseerd door VK antennedienst Mechelen
- 23/06/2016: 'Omgaan met verontrusting: een gedeelde zorg' dag 3 te Antwerpen, georganiseerd door WVG Vlaanderen
- 22/08/2016: 'Initiatie: Hechting in gezinsrelationeel perspectief: een zoektocht naar Grote Ik en Kleine Ik
- 23/08/2016: te Diest georganiseerd door Rapunzel
- 15/09/2016: 'Conflictueus ouderschap na scheiding in nieuwe samengestelde gezinnen' dag 1 te Antwerpen, georganiseerd door Interactie-Academie

- 20/09/2016: 'Omgaan met weerstanden en de klantendriehoek' te Mechelen, georganiseerd door Stad Mechelen en Van Kelst&Partners
- 23/09/2016: "NET'werk!?! Naadloos samenwerken' te Antwerpen, georganiseerd door ZNA UKJA
- 29/09/2016: 'Introductiedag Cultuursensitieve Zorg' te Mechelen georganiseerd door Agentschap Integratie en Inburgering
- 29/09/2016: 'Conflictueus ouderschap na scheiding en in nieuwe samengestelde gezinnen' dag 2 te Antwerpen, georganiseerd door Interactie-Academie
- 04/10/2016: 'Ontdek je talenten' te Leuven, georganiseerd door vzw Impuls
- 13/10/2016: 'Conflictueus ouderschap na scheiding in nieuwe samengestelde gezinnen' dag 3 te Antwerpen, georganiseerd door Interactie-Academie
- 13/10/2016: 'Werken met netwerken in situaties van verontrusting' te Brussel, georganiseerd door
- 14/10/2016: WVG Vlaanderen
- 19/10/2016: 'Praatcafé over kwartiermaken: geestelijke gezondheidszorg en armoede' te Mechelen, georganiseerd door Dienst Welzijn provincie Antwerpen
- 27/10/2016: 'Infomoment Crisishulp regio Mechelen' te Mechelen, georganiseerd door Jongerenwelzijn
- 27/10/2016: 'Informatie-uitwisseling over beroepsgeheim en beroepsethiek' te Berchem, georganiseerd door Steunpunt Algemeen Welzijnswerk
- 03/11/2016: 'Infomoment Contextbegeleiding Het Raster' te Antwerpen, georganiseerd door Het Raster en Centraal Infopunt Contextbegeleiding
- 08/11/2016: 'Voorstelling van de werking van De Sleutel' te Mechelen, georganiseerd door de Preventieraad
- 10/11/2016: 'Conflictueus ouderschap na scheiding en in nieuwe samengestelde gezinnen' dag 4 te Antwerpen, georganiseerd door Interactie-Academie
- 13/10/2016: 'Oplossingsgericht leiding geven' te Breda, georganiseerd door Vraagkracht
- 26/10/2016: 'Voorstelling ambulante werking binnen een CKG' te Antwerpen georganiseerd door CKG De Kleine Vos
- 01/12/2016: '1712-dag' te Antwerpen, georganiseerd door VK Antwerpen en CAW Antwerpen
- 02/12/2016: 'Adequat verbonden? Congres 30 jarig bestaan' te Brussel, georganiseerd door Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Brussel
- 12/12/2016: 'Internet Sex Offenders' 2 te Antwerpen , georganiseerd door Universitair Forensisch Centrum
- 13/12/2016: 'Internet Sex Offenders' 2 te Antwerpen , georganiseerd door Universitair Forensisch Centrum

DANKWOORD

Onze dank gaat uit naar:

- De leden van de Raad van Bestuur en de Algemene Vergadering van het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Antwerpen.
- Kind en Gezin
- Het Provinciebestuur van Antwerpen
- De Universiteit Antwerpen
- Het O.C.M.W. Antwerpen
- De O.C.M.W.'s en gemeentes van het arrondissement Mechelen
- Sociaal Huis Mechelen
- Welzijnszorg Kempen
- De vzw Kind in Nood Kempen en de vzw Steuncomité Vertrouwenscentrum Antenne Mechelen

Achter deze organisatienamen gaan gedreven mensen schuil.

Verder zijn er elk jaar organisaties en privépersonen die onze werking financieel ondersteunen. De financiële bijdrage stelt het VKA in staat om essentiële aankopen te doen die onze werking optimaliseren. Tegelijkertijd is het echter ook een morele ondersteuning van het VKA. Deze mensen en organisaties drukken op die manier hun waardering voor onze werking uit. Het stimuleert de teamleden om zich te blijven inspannen om de hulp voor mishandelde kinderen en hun gezinnen verder blijvend te verbeteren.

V.K.A. | JE STAAT NIET ALLEEN

Antwerpen
Prof. Claraplein 1
2018 Antwerpen
☎ 03- 230 41 90
✉ info@vkantwerpen.be

Mechelen
Maurits Sabbestraat 119
2800 Mechelen
☎ 015- 20 21 31
✉ info@vkmechelen.be

Turnhout
Koningin Astridlaan 54
2300 Turnhout
☎ 014- 42 22 03
✉ info@vktturnhout.be

www.vkantwerpen.be